Abdullah b. Abdurrahman
el-Džibrin

Komentar djela

Temelji sunneta

imama ehli sunneta
Ebu Abdullaha Ahmeda b. Hanbela
(164-241. h.g.)

شرح أصول السنة

فضيلة الشيخ عبد الله بن عبد الرحمن الجبرين

Komentar djela Temelji sunneta

Abdullah b. Abdurrahman el-Džibrin

Komentar djela

Temelji sunneta

imama ehli-sunneta

Ebu Abdullaha Ahmeda b. Hanbela
(164. – 241. h.g.)

Autor

Abdullah b. Abdurrahman el-Džibrin

Prijevod

Hajrudin Tahir Ahmetović

Biografija autora Ahmeda b. Hanbela

Porijeklo i rođenje

Ime mu je Ahmed b. Muhammed b. Hanbel b. Hilal el-Arebi el-Adnani eš-Šejbani. Bio je imam, šerijatski pravnik i veliki učenjak u hadisu. Nadimak mu je bio Ebu Abdullah. Njegovi otac i majka došli su iz Merva, pa je on i Mirvezi. Rođen je u mjesecu rebiul-evvelu 164. h.g. u Bagdadu, gdje je i odrastao, pa je on i Bagdadi.

Stjecanje znanja

U početku je tragao za običnim znanjem. Nije išao u potragu za hadisom niti je sjedao pred učenjake hadisa sve dok nije napunio šesnaest godina svoga života, kako to spominju mnogi historičari. Nakon toga, napustio je svoju domovinu i tragajući za hadisom i fikhom obišao je mnoge zemlje uzduž i poprijeko. Zbog slabe opskrbe na putu, pješke je otišao u Jemen, gdje je ostao dvije godine učeći hadis pred učenjacima poput učenjaka Abdurrezzaka čije je poznato djelo "El-Musannef". Za to vrijeme Ahmed b. Hanbel pretrpio je mnoge nedaće koje će poslije odraziti na njegovo zdravlje. Kada je iz Jemena došao u Mekku, rečeno mu je: "Opteretio si se, Ebu Abdullah!" Na to je on rekao: "Nije ovo nikakva tegoba, kada pogledam čime sam se okoristio kod Abdurrezzaka. Zapisao sam kod njega sve hadise koje prenosi Zuhri od Salima b. Abdullaha, a on od svoga oca, i sve hadise koje prenosi Zuhri od Seida b. El-Musejjeba, a on od Ebu Hurejre. " Također, učio je i prenosio znanje od Jahje b. Me'ina, Ishaka b. Rahoje i

Šafije, rahimehullahu te'ala, koji ga je zvao u posjetu sebi u Egipat, ali mu se imam Ahmed nije mogao odazvati zbog oskudnog stanja. Kada ga je imam Šafija sreo na svome drugom putovanju u Bagdadu, rekao mu je: "O Ebu Abdullah! Ukoliko se neki hadis ispostavi kod tebe vjerodostojnim, obavijesti me o njemu. Otići ću do njega (njegovog prenosioca) svejedno bio on u Hidžazu, Šamu, Iraku ili Jemenu." Ibn Kesir, rahimehullahu te'ala, komentarišući ovu Šafijinu izjavu kaže: "Ove Šafijine riječi upućene imamu Ahmedu dokaz su njegova poštivanja i priznavanja velikog znanja imamu Ahmedu, rahimehullahu te'ala." Dovoljna potvrda o velikom znanju imama Ahmeda je i samo njegovo djelo El-Musned koje je napisao iz sedam stotina i pedeset hiljada hadisa. U njemu je skupio hadise koje skoro da ne sadrži nijedna od šest hadiskih zbirki. Njegov sin Abdullah rekao je: "Moj babo znao je napamet milion hadisa."

Svjedočenje drugih učenjaka o njegovom znanju

Ovo su samo neka svjedočenja islamskih učenjaka o velikom znanju, skromnosti i dobroti imama Ahmeda.

Imam Šafija, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Izašao sam iz Iraka i nisam u njemu ostavio boljeg, znanijeg, skromnijeg i bogobojaznijeg čovjeka od Ahmeda b. Hanbela."

Imam Buharija, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Nakon što nam je Ahmed b. Hanbel došao u Basru, čuo sam Ebul-Velida et-Tajalisija kako kaže: 'Da je Ahmed živio za vrijeme Benu Israila, bio bi jedan od njihovih vjerovjesnika.'"

Ebu Omer en-Nuhas, rahimehullahu te'ala, jednog dana spominjao je imama Ahmeda pa je rekao za njega: "Nije bilo pronicljivijeg u vjeri od njega! Niti je po pitanju dunjaluka bilo strpljivijeg čovjeka od njega! Po pitanju skromnosti nije bilo boljeg od njega! Nije bilo bržeg od njega kada je bilo u pitanju druženje s dobrim ljudima! A kada je riječ o prethodnicima, nije bilo sličnijeg čovjeka njima od Ahmeda! Ponudio sam mu dunjaluk, pa ga je odbio; i ukazao mu na novotariju pa ju je zabranio."

Alija b. El-Medini, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Kada god bih bio iskušan nečim i Ahmed me posavjetovao i dao mi rješenje, ja se ne bih brinuo kako ću sresti svoga Gospodara!"

Jahja b. Me'in, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Našao sam kod Ahmeda b. Hanbela osobine koje nisam primijetio ni kod jednog učenjaka. Bio je veliki učenjak u hadisu. Mnogo ih je pamtio. Bio je skroman i razborit."

Učenici imama Ahmeda

Imam Ahmed, rahimehullahu te'ala, ostavio je iza sebe veliki broj učenika u hadisu i fikhu, koji su kasnije postali veliki učenjaci, stavili se u službu sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, napisali brojna kapitalna djela čije koristi sežu i do današnjih dana.

Od učenika imama Ahmeda bili su i: Buharija, Muslim, Ebu Davud, Alija b. El-Medini, njegova dva sina Salih i Abdullah, amidžić mu Hanbel b. Ishak, Ebu Zur'a er-Razi, Ebu Bekr Ahmed b. Muhammed b. Hani et-Tai, Ebu Hatim er-Razi, Musa b. Harun, Osman b. Se'id ed-Darimi i mnogi drugi.

Djela koja je imam Ahmed ostavio iza sebe

Najznačajnije djelo koje je imam Ahmed b. Hanbel ostavio iza sebe jeste "El-Musned" koji se usko vezao za njegovo ime pa se nikada ne spomene imam Ahmed a da se ne spomene i njegov Musned. To je veliko djelo izuzetno velike važnosti i koristi. Sam imam Ahmed, rahimehullahu te'ala, rekao je o ovom djelu sljedeće: "Uistinu, ovu svoju knjigu skupio sam i napisao iz više od sedam stotina i pedeset hiljada hadisa, pa ukoliko se muslimani budu razilazili u hadisu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, neka se vrate njemu, pa što nađu u njemu, to je dokaz, a ono što ne nađu u njemu, to, uistinu, i nije dokaz."

Imam Ahmed pri pisanju ovoga djela nastojao je da ne spomene osim hadis koji je vjerodostojan i svojim tekstom i svojim lancem prenosilaca, pa tako Musned imama Ahmeda sadrži između trideset i četrdeset hiljada hadisa od otprilike sedam stotina ashaba, Allah svima njima bio zadovoljan.

Nakon što je napisao Musned, imam Ahmed se više posvetio podučavanju, a ne pisanju, zbog ubjeđenja da se znanje uzima od učenih, a ne iz knjiga, pa tako pored Musneda iza sebe nije ostavio još neko veće djelo, već je uglavnom riječ o manjim poslanicama, brošurama poput sljedećih brošura:

1-Er-Reddu 'alel-džehmijje / Odgovor džehmijjama
2-Kitabus-salat / Knjiga o namazu
3-Kitabus-sunne / Knjiga o sunnetu
4-Kitabul-ver'i-el-imani / Knjiga o bogobojaznosti i imanu
5-Kitabuz-zuhd / Knjiga o skromnosti
6-Kitabu fedailis-sahabe / Knjiga o odlikama ashaba.

Skromnost i bogobojaznost imama Ahmeda

Skromnost prema dunjaluku, iako je on malen, preziranje dunjaluka, iako je on prezren toliko da dunjaluk kod Allaha vrijedi koliko krilce mušice, ne bi Allah dozvolio nevjerniku da se na dunjaluku napije jednog gutljaja vode, okretanje od dunjaluka prema ahiretu iz ubjeđenja da je ahiret vredniji, bolji i vječan – sve ovo posebno je krasilo imama Ahmeda, rahimehullahu te'ala, kao što bi trebalo krasiti svakog muslimana. Prostor nam ne dozvoljava da spomenemo mnoga predanja koja govore o skromnosti imama Ahmeda i njegovoj bogobojaznosti, pa ćemo spomenuti samo neka čiji su lanci prenosilaca vjerodostojni do imama Ahmeda.

Prvo predanje

Jednog dana imam Šafija, rahimehullahu te'ala, rekao je Harunu er-Rešidu: "O vođo pravovjernih! Doista je Jemen u potrebi za kadijom!" "Izaberi čovjeka kojeg ćemo postaviti za kadiju u njemu", Er-Rešid je rekao Šafiji, pa je Šafija rekao imamu Ahmedu koji je dolazio i učio znanje pred njim: "O Ahmede, zašto se ti ne bi prihvatio kadiluka – sudstva u Jemenu?" Čuvši te riječi, Ahmed odgovori Šafiji: "Doista, ja dolazim tebi samo radi šerijatskog znanja kako bih se njime opskrbio na dunjaluku, a ti meni predlažeš da se prihvatim sudstva?! Da ne dolazim kod tebe po znanje, nakon ovoga dana ja s tobom nikada više ne bih progovorio ni riječ!"

Drugo predanje

Tri dana imam Ahmed skoro da ništa nije jeo zbog svog oskudnog materijalnog stanja. Na kraju je pozajmio malo brašna od jednog svog prijatelja. Kada ga je donio kući i

njegovi ukućani primijetili veliku iscrpljenost na imamu Ahmedu, požurili su da mu spreme malo hljeba. S obzirom da je kod njegovog sina Saliha peć već bila naložena i zagrijana, brzo su ispekli malo hljeba imamu Ahmedu. Imam Ahmed, začuđen brzinom spravljanja hrane, upitao je porodicu kako su uspjeli tako brzo ispeći hljeb, a oni su mu rekli da su se poslužili Salihovom peći – a Salih, sin imama Ahmeda, radio je u državnoj pekari za nadnicu. Čuvši to, imam Ahmed, zbog svoje bogobojaznosti, nije htio jesti i ostao je gladan sve dok se na njihovoj ličnoj peći nije pripremila hrana.

Treće predanje

Ebu Davud, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Skupovi imama Ahmeda bili su skupovi na kojima se spominjao samo ahiret. Nikada se na njima ne bi spominjao dunjaluk i nikada nisam čuo imama Ahmeda da je ikada spomenuo dunjaluk."

Četvrto predanje

Abdullah, sin imama Ahmeda, Allah im se smilovao obojici, pripovijedao je: "Za vrijeme vladavine abasijskog halife El-Vasika živjeli smo u teškom stanju, pa je jedan od dobročinitelja pisao mome babi: 'Kod sebe imam četiri hiljade dirhema koje sam naslijedio od svoga oca. Ne dajem ti ih kao sadaku niti kao zekat, pa ako hoćeš da ih uzmeš, ja ću ti ih poslati.' Babo, Ahmed, je odbio da ih primi, pa ih mu je čovjek nekoliko puta nudio, a on ih je odbijao i bio je zadovoljan sa svojim stanjem iako je bio u velikoj potrebi."

Peto predanje

Najčudnije predanje od svih ovih jeste predanje koje govori da je jednog dana, dok je boravio u Jemenu, Ahmedu

ukradena odjeća, pa je ostao da sjedi u kući. Prijatelji su mu došli pred vrata i upitali ga za razlog njegova boravka u kući, pa, nakon što ih je obavijestio, oni su mu ponudili zlatnike, ali ih je on odbio. Nije uzeo od njih ništa osim jednog dinara. I taj dinar uzeo je da im zauzvrat nešto ispiše, tako da je taj dinar bio naknada za posao, a ne dobročinstvo.

Smrt imama Ahmeda

Imam Ahmed b. Hanbel, rahimehullahu te'ala, razbolio se – bolešću nakon koje je i preselio – početkom mjeseca rebiul-evvela 241. h.g. Njegov sin Salih kaže: "Ušao sam kod babe u srijedu, 2. rebiul-evvela. Teško je disao. Mnogo je oslabio. Ugledni ljudi su ga obilazili. Pisao je oporuku, a ječao je od bolova. Nakon što je upoznat s Tavusovim predanjem o pokuđenosti ječanja, prošao se toga, sve dok nije nastupila noć uoči njegove smrti – a to je bilo uoči petka 12. rebiul-evvela – kada je ponovo zaječao. Kada mu se približila smrt, rekao je svojima: 'Uzmite mi abdest i istrljajte mi između prstiju.' Abdestili su ga, pa kada su završili s abdestom, duša mu je napustila tijelo, a on je spominjao Uzvišenog Allaha."

Nakon što je preselio imam Ahmed, cijeli Bagdad došao je da mu klanja dženazu nakon podne-namaza. Kaže se da mu je dženazi prisustvovalo 2,5 miliona ljudi, a od toga 60.000 žena mu je klanjalo dženazu. Toga dana, zadivljeni prizorom kako muslimani ispraćaju svoga imama, 20.000 ljudi drugih vjera prihvatilo je islam. Ukopan je u mezarju "Vrata rata u Bagdadu". Kabur mu se poznavao sve do početka sedmog hidžretskog stoljeća.

Biografija komentatora Abdullaha b. Abdurrahmana el-Džibrina

Ime i porijeklo

Abdullah b. Abdurrahman b. Abdullah b. Ibrahim b. Fehd b. Hamed b. Džibrin iz porodice Alu-Šejh.

Rođenje i odgoj

Šejh Abdullah b. Džibrin rođen je 1352. godine u jednom od naselja oblasti Kavi'i koja se nalazila u srcu Nedžda, a odrastao je u gradiću Rejn. Svoje traganje za znanjem otpočeo je 1359. godine. U svojoj petnaestoj godini, 1367., naučio je Kur'an napamet. Pred svojim ocem stjecao je znanje iz arapske gramatike čitajući pred njim *Edžrumijju*, iz nasljednog prava čitajući pred njim *Rehabijju*, iz hadisa čitajući i učeći napamet *Četrdeset Nevevijevih hadisa*, kao i dobar dio djela *Umdetul-ahkam*. Nakon stjecanja ovog znanja, učio je kod šejha Abdulaziza b. Muhammeda eš-Šesrija, poznatijeg kao Ebu-Habib, pred kojim je čitao *Sahih imama Muslima, Sahih imama Buharije, skraćenu verziju Sunena Ebu Davuda*, jedan dio *Sunena Tirmizije* s komentarom *Tuhfetul-Ahvezi, Subulu selam* – komentar *Bulugul-merama, Džami'ul-ulum vel-hikem* – komentar *Četrdeset Nevevijevih hadisa* s dodatkom osam hadisa od strane samog komentatora Ibn Redžeba, jedan dio *Nejlul evtara*, cijeli *Tefsir Ibn Džerira et-Taberija*, također cijeli *Tefsir Ibn Kesira*, zatim, pred njim je napamet naučio *Zadul-mustakne'a* i čitao njegove brojne komentare, a također je naučio napamet *Kitabu tevhid* i čitao brojne komentare i druga djela. Godine 1374. odlazi sa šejhom Ebu Habibom u Rijad gdje

upisuje srednju školu i završava je 1377. godine. Odmah po završetku srednje škole upisuje Fakultet šerijata i završava ga 1381. godine. Godine 1388. upisuje magistrat i završava ga vrlo dobrim uspjehom 1390. godine. Nakon deset godina na Fakultetu šerijata, upisuje doktorat i završava ga 1407. godine. Sve vrijeme školovanja šejh Džibrin prisustvovao je halkama znanja velikih učenjaka, učio, ponavljao, pitao, razgovarao. Pored svoga oca i šejha Ebu Habiba, učio je i pred šejhom Salihom b. Mutlakom pred kojim je učio pojedina akaidska i hadiska djela. Također, jedan od najvećih njegovih šejhova i učitelja bio je i Muhammed b. Ibrahim Alu-Šejh – kojeg nije potrebno predstavljati – s kojim se šejh Džibrin družio svakodnevno od samog otvaranja Instituta imama da've 1374. godine i pred kojim je nekoliko puta prešao sljedeća djela: *Bulugul-meram*, *Zadul-mustakne'a* s komentarom *Revdu murbi'a* sve rečenicu po rečenicu, *Kitabu tevhid* s komentarom *Fethul-medžid*, *Kitabul-iman* od Ibn Tejmijje, *Hamevijsku i Vasitijsku akidu* također od Ibn Tejmijje, komentar *Tahavijine akide* od Ibn Ebi El-Izza, i druga djela sve dok šejh Muhammed b. Ibrahim nije prestao sa podučavanjem i preuzeo brigu o izdavanju fetvi 1381. godine i pitanju sudstva, što je obnašao sve do svoje smrti u mjesecu ramazanu 1389. godine. Također, učio je i pred Ismailom el-Ensarijem, Abdulazizom b. Nasirom b. Rešidom, Hammadom el-Ensarijem, Muhammedom el-Bejhanom, Abdulhamidom Omerom el-Džezairijem, Abdullahom b. Muhammedom b. Humejdom, Abdurrezzakom el-Afifijem i mnogim drugim poznatim i priznatim učenjacima.

Neki od poslova koje je obavljao

Godini 1381. postavljen je za predavača na Institutu imama da've, gdje se zadržao sve do 1395. godine kada biva

postavljen za predavača na Fakultetu šerijata, a 1402. godine postaje član Vijeća za naučna istraživanja i šerijatsko-pravna rješenja.

Neka od pisanih djela koja je iza sebe ostavio

Šejh Abdullah Džibrin autor je mnogih djela od kojih su i sljedeća: *Ahbarul-ahad fi ehadis nebevijje,* što je njegov magistarski rad, *Tedhin maddetuhu ve hukmuhu fil-islam, Dževab faik fi redd ala mubdili el-hakaik, Šehadetan m'anahuma ve ma testelzimuhu kullu minhuma, T'alikat ala Lum'ati el-i'atikad, Tahkik šerh Zerkeši ala Muhtesar el-Hireki, Islam bejne ifrat ve tefrit, Talebul-ilmi ve fadlul-ulema', Idžabat behije fi mesail ramadanijje, T'alikat zekijje ala akideti vasitijje, Šerh Usuli sunne* i druga priznata i poznata djela.

Porodični život

Šejh Džibrin stupio je u brak 1370. godine sa pobožnom i iskrenom vjernicom koja mu je rodila dvanaestero djece od kojih su neka umrla u ranom djetinjstvu, tako da mu je danas ostalo živih tri sina i šest kćeri. Supruga mu je umrla 1414. godine.

Smrt

Šejh Džibrin, rahmetullahi alejhi, preselio je u ponedjeljak, u 14 sati, 20. 7. 1430. h.g. / 13. 7. 2009. godne. Svevišnjeg Allaha molimo da se smiluje šejhu Džibrinu, nagradi ga za sve što je činio za Njegovu vjeru, da ga uvede u društvo vjerovjesnika, iskrenih, šehida i dobrih, a predivno su oni društvo. Svi smo mi Allahovi i svi ćemo Mu se vratiti.

Predgovor komentatora Abdullaha b. Abdurrahmana el-Džibrina

Neka je svaka hvala samo Allahu, Onome koji posjeduje ponos i veličinu, Onome koji je uzvišen od toga da Mu neko bude jednak ili sličan. Svjedočim da nema drugog istinskog boga osim Allaha, Jedinog, koji nema sudruga, Allaha koji se jedini izdvaja u savršenosti i ljepoti. I svjedočim da je Muhammed Allahov rob i Njegov poslanik kojeg je Allah počastio vjerovjesništvom i poslanstvom, neka je salavat i selam na njega, njegovu porodicu i ashabe koji su bili najbolji drugovi i sljedbenici.

Ovo je poslanica imama Ahmeda, rahimehullahu te'ala, koja govori o akaidskim pitanjima i pojedinim drugim pitanjima. Imam Ahmed napisao je ovu poslanicu u savjetodavnoj formi koju je prakticirao i tokom izlaganja na svojim predavanjima, ali i prilikom obraćanja pojedincima koje je želio posavjetovati. Prokomentarisao sam je umjerenim komentarom na svojim predavanjima i jednom školskom semestru, pojašnjavajući značenje i spominjući dokaze koji govore u prilog spomenutih savjeta u ovoj poslanici. Ispravio sam pojedine izraze, a ostavio većinu – i pored potrebe – kako ne bi došlo do velikih izmjena.

Proširenost ove poslanice i drugih poslanica sličnog značenja govori o brizi ashaba, radijallahu anhum, i ispravnih prethodnika nakon njih, o vjerskim pitanjima. Znanje koje su nosili sa sobom dostavljali su novim generacijama, svojim sinovima i drugim učenicima. Pojašnjavali su Put spasa, upozoravali na novine u vjeri i nepravilnosti koje su se pojavile i počele nazirati, a zatim se nakon toga čvrsto uvriježile pa se mnogima laž predstavljala istinom usljed čega su pojedinci pali

pred spletkama i zabludama, kao što to čine novotari i kratkovidni, tvrdeći da je istina na njihovoj strani.

I pored toga, ispravni prethodnici zalagali su se na pojašnjavanju sunneta i istine onome ko to želi. Stoga savjetujem čitanje knjiga i savjeta naših ispravnih prethodnika i kročenje njihovim pravcem. A Allah je Taj koji održava čovjeka na ispravnom. Neka je salavat i selam na Muhammeda, njegovu porodicu i ashabe.

Napisao
Abdullah b. Abdurrahman el-Džibrin
24. 11. 1414. h.g.

Temelji sunneta

Abdus b. Malik el-Attar rekao je: Čuo sam Ebu Abdullaha Ahmeda b. Hanbela, rahmetullahi alejhi, da kaže: "Temelji sunneta kod nas su:

1. Pridržavanje za ono na čemu su bili ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i povođenje za njima. [1]

---

[1] Pridržavanje za ono na čemu su bili ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i slijeđenje njih nedvojbeno je bitan temelj ehli-sunneta. Dokazi koji govore o tome su mnogobrojni, a od njih su i riječi Svevišnjeg Allaha:

﴿ وَمَن يُشَاقِقِ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ ٱلْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ ٱلْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِۦ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِۦ جَهَنَّمَ ۖ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾ ﴾

"Onoga ko se suprotstavi Poslaniku, a poznat mu je pravi put, i koji pođe putem koji nije put vjernika, pustit ćemo da čini šta hoće, i bacit ćemo ga u Džehennem – a užasno je on boravište!" (Prijevod značenja En-Nisa', 115.); kao i riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Uistinu, onaj ko od vas poživi, vidjet će mnoga razilaženja. Na vama je da se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih halifa. Držite ga se dobro kutnjacima.*" (Tirmizi, 2676; Ebu Davud, 4607; Ibn Madže, 42; u hadisu Irbada b. Sarije, radijallahu anhu. Pogledati Sahih Ebu Davuda, 3851.)

Ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao je: "Ko se od vas bude povodio za nekim, neka se povede za ashabima Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Doista su oni bili najčišćih srca, najznanijih razuma, najmanje su pretjerivali, najispravnije upute, najljepšeg stanja. Allah ih je odabrao za drugove Svoga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Zato, budite svjesni njihove veličine i

 Ovo je poslanica imama Ahmeda, rahmetullahi alejhi, o temeljima sunneta. Poznato je da je temelj ono na što se drugo nadograđuje ili ono iz čega drugo proizlazi, poput temelja zidova, ili korijena stabla. Značenje je: Sunnet ima svoje temelje iz kojih proizlaze druge stvari. Osnova svih temelja je Allahova Knjiga, sunnet Njegovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i ono što se prenosi od ashaba, radijallahu anhum. Ukoliko ljudi izgrade ove temelje, tj. budu se pridržavali za Kitab, sunnet i ono na čemu su bili ashabi, doista će time upotpuniti sve ono što proizlazi iz ovih temelja.

---

slijedite ih u onome što oni prenose. Doista, oni su bili na Pravoj uputi." (Ibn Abdulberr, Džami'u bejanil-'ilmi ve fadlihi, 1810.)

Klonjenje novotarija u vjeri

2. Ostavljanje novotarija, jer svaka novotarija je zabluda

Novotarija je nova stvar u vjeri, odnosno ono što je pridodano islamu, prilijepljeno za njega, a ustvari nije od njega, svejedno bilo to u ubjeđenju, tjelesnim radnjama ili riječima. Svevišnji Allah upotpunio je ovu vjeru i Svome Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pred kraj njegova života objavio je riječi:

﴿ ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ۚ ﴿٣﴾ ﴾

"Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." [1]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dostavio je ono što mu je objavljeno od njegova Gospodara. Podučio je svoje ashabe svemu što im je potrebno, pa čak i načinu obavljanja fiziološke potrebe i sličnih stvari kojih se čovjek ponekad zastidi. Preselio je i nije bilo ptice da se kreće na nebesima a da im nije dao znanje o njoj. [2] Sve to dovoljno je ehli-sunnetu da ne uvode nikakve nove stvari u vjeri.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio je da će

---

[1] Prijevod značenja El-Maide, 3.

[2] Šejh aludira na hadis Ebu Zerra, radijallahu anhu, gdje kaže: "Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nas je ostavio i nije bilo ptice na nebesima da se kreće a da nam nije spomenuo znanje o njoj." Ahmed u "Musnedu" (5/153, 163). Spomenuo ga je i Hejsemi u "Medžme'i zevaid" (8/263, 264).

se njegov ummet podijeliti na sedamdeset tri skupine i da će sve u Vatru osim jedne. [1] To o čemu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nagovijestio potvrđuje današnja stvarnost. Pojavile su se novotarije u pitanjima ubjeđenja koje su prethodnici imenovali odgovarajućim imenima, poput: novotarije havaridža, kaderija, džehmija, mu'tezila, rafidija, mušebbiha, mu'attila, mutesavvifa, džebrija, murdžija, 'ilmanija, ba'sija, kuburija, ešarija i sličnih njima, onih koji su proizašli iz njih poput: tidžanija, nakšibendija, šiija, džahizija, behšemija i drugih. Propis za spomenute sekte se razlikuje: neki od njih postali su nevjernici zbog svojih novotarija, a neki su postali veliki grješnici. Učenjaci ehli-sunneta diskutovali su s njima i upozorili na njih, zabranili slušanje istih, slušanje njihovog govora, sjedenja i raspravljanja s njima. Savjetovali su udaljavanje od njih, kako to prenosi Ibn Betta, rahmetullahi alejhi, od skupine učenjaka i prethodnika u svome djelu "El-Ibanetu el-Kubra".

Isto se kaže i za praktične novotarije kojima pozivaju zabludjeli i slijepi sljedbenici, poput mevluda, noći regaiba, ibadeta koji nemaju osnove u šerijatu a vezani su za namaze, dženazu, kabure i dr., a isti slučaj je i sa novotarijama u riječima za koje nema nikakva dokaza. Na sve te novotarije odgovorili su učenjaci za kojima se povodi i koji se slijede. Vjerodostojnim

---

[1] Komentator, Allah ga podržao, aludira na hadis: "*Jevreji su se podijelili na sedamdeset jednu skupinu, kršćani su se podijelili na sedamdeset dvije skupine, a moj ummet će se podijeliti na sedamdeset tri skupine. Sve će u Vatru osim jedne.*" Upitali su: "Koja je to, Allahov Poslaniče?" Rekao je: "*Zajednica.*" U drugom predanju: "*Ona koja bude na onome na čemu sam ja i moji ashabi.*" Ebu Davud (4597), Tirmizi (2641), Ibn Madže (3992) i mnogi drugi. Šejh Albani, rahmetullahi alejhi, ocijenio ga je vjerodostojnim u "Zbirci vjerodostojnih hadisa" (203, 1492).

hadisima pojasnili su njihovu ništavnost, poput riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Najgore stvari u vjeri su novine. Svaka novina je novotarija, a svaka novotarija je zabluda*" [1], *i* također riječi: "*Ko u ovu našu stvar (vjeru) uvede ono što nije od nje, to mu se odbija*" [2] , i drugim sličnim dokazima.

[1] Dio hadisa koji su zabilježili Ebu Davud (4607), Tirmizi (2678), Ahmed (4/126, 127), Darimi (1/44, 45), Ibn Madže (32, 43), Taberani u "Kebiru" (617, 624), Hakim u "Mustedreku" (1/95), Ibn Hibban (Mevarid, 102), Adžurri u "Šerijatu" (46) u hadisu Irbada b. Sarije, radijallahu anhu. Hakim ga je ocijenio vjerodostojnim. Tirmizi je rekao da je hasen-sahih, dok ga je šejh Albani, rahmetullahi alejhi, ocijenio vjerodostojnim u "Sahihul-Džami'i" (2/346) i "Sunnetu" od Ibn Ebi Asima (17-20, 29, 30).

[2] Buharija (2697), Muslim (1718) u hadisu Aiše, radijallahu anha.

Klonjenje rasprave

3. Ostavljanje rasprava i sjedenja sa sljedbenicima strasti

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao je podvajanje u vjeri, raspravu i polemiku oko Kur'ana. Imam Ahmed, rahmetullahi alejhi, bilježi od Abdullaha b. Amra b. El-Asa, radijallahu anhu, da je rekao: "Moj brat i ja dolazili smo u jedan kružok koji mi je bio draži od bilo kojeg stada crvenih deva. Jednom smo došli i ugledali učenjake – ashabe Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako sjede pored jednih od vrata mesdžida. Bilo nam je neugodno da ih razdvajamo, pa smo sjeli posebno sami ustranu. Oni su spomenuli ajet iz Kur'ana, a zatim počeli voditi polemiku oko njega toliko da su podigli svoje glasove. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je iz svoje sobe lica pocrvenjelog od srdžbe. Bacio je prema njima prašinu i rekao: '*Polahko narode! Ovime su uništeni narodi prije vas: svojim razilaženjem s njihovim vjerovjesnicima i suprotstavljanjem jednog dijela Knjige drugom dijelu. Uistinu, Kur'an nije objavljen da negira jednim dijelom drugi dio, već da jednim dijelom potvrđuje drugi dio. Pa, ono što saznate od njega, po tome i radite, a ono što ne budete poznavali, vratite onome koji to poznaje.*'" [1]

U drugom predanju kod imama Ahmeda, rahmetullahi alejhi, stoji: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je

---

[1] Ahmed u "Musnedu" (2/181). Spomenuo ga je i Hindi u "Kenzul-'ummalu" (978). Ahmed Šakir, rahmetullahi alejhi, ocijenio je vjerodostojnim lanac prenosilaca (6702).

jednog dana a ljudi su pričali o kaderu – odredbi. Na njegovu licu primijetilo se crvenilo od srdžbe. Rekao im je: '*Šta vam je pa suprotstavljate jedan dio Knjige drugom. Zbog toga su uništeni oni koji su bili prije vas.*'" [1] Zabilježio ga je i imam Buharija u "Halk ef'alil-'ibad" [2], Ibn Madže [3] i drugi.

Ovaj hadis ukazuje na neophodnost ostavljanja rasprava i udaljavanja od onih koji to čine, na zabranu podvajanja i obaveznost vraćanja istini, kao i na ulaganje napora u postizanju jedinstva i zbližavanja među muslimanima. Osnova muslimana u njihovoj vjeri jeste Allahova Knjiga i sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Općepoznato je da Kur'an nije objavljen da negira jednim dijelom drugi dio. Onaj koji spozna nešto od njega, postane mu jasno njegovo značenje, neka kaže po tome, dok onaj kome nešto od značenja Kur'ana bude skriveno, neka ga vrati onome koji to poznaje. Što se tiče sljedbenika strasti, novotara i onih koji pozivaju u zabludu, oni, obično, obmanjuju onoga ko prisustvuje njihovim skupovima – a to su većinom neznalice – tvrdeći da su na istini, a zapravo su na laži. Koliko li je samo običnog svijeta obmanjeno njihovim slatkim zavodljivim riječima?! Zbog toga je došla zabrana sjedenja s njima dok se

---

[1] Ahmed u "Musnedu" (2/179), Ibn Madže (85). Valorizator Busajrijevog "Zevaida" kaže: "Lanac prenosilaca ovog hadisa je vjerodostojan i prenosioci su pouzdani." Ahmed Šakir, rahmetullahi alejhi, ocijenio je lanac prenosilaca vjerodostojnim (6668).

[2] Buharija u "Halk ef'alil-'ibad" (218), Ahmed u "Musnedu" (2/185), Adžurri u "Šerijatu" (68. str.), Bejheki u "Medhalu" (2/53). Arnaut u "Šerhu Sunne" (1/260) kaže: "Lanac prenosilaca mu je dobar", dok Ahmed Šakir, rahmetullahi alejhi, (6741) kaže: "Lanac prenosilaca mu je vjerodostojan."

[3] Ibn Madže (85). Pogledaj prethodni izvod.

raspravljaju i vode polemike, kao što je Svevišnji Allah rekao:

﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي ٱلْكِتَٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ﴾

"On vam je već u Knjizi objavio: kad čujete da Allahove riječi poriču i da im se izruguju, ne sjedite s onima koji to čine dok ne stupe u drugi razgovor." [1]

I rekao je:

﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ يَخُوضُونَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِۦ﴾

"Kada vidiš one koji se riječima Našim rugaju, nek si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne pređu." [2] Sve to zbog odbacivanja grješnika i novotara, njihova preziranja i udaljavanja od njih, kako ne bi svojim novotarijama obmanuli muslimane i kako bi osjetili prezrenost i poniženje.

4. Ostavljanje prepirki, diskusija i rasprava u vjeri

Spomenute tri pojave imaju jedno te isto značenje. U hadisu Saiba b. Abdullaha el-Mahzumija, zabilježenom kod imama Ahmeda u njegovom "Musnedu", stoji da je on bio drug Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prije pojave islama i on je rekao da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi

[1] Prijevod značenja En-Nisa, 140.

[2] Prijevod značenja El-En'am, 68.

ve sellem, i prije pojave islama nije prepirao ni raspravljao.[1] Također, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Raspravljanje o Kur'anu je nevjerstvo*"[2], tj. rasprava i prepirka o Kur'anu koja dovodi do sumnje u njega. Zabrana rasprave spomenute u ovom hadisu obuhvata i svaku raspravu u vjeri, poput rasprave o Allahovoj odredbi, o ljudskim djelima, rasprave o Allahovim imenima i svojstvima i značenjima koja ukazaju na Njega, subhanehu ve te'ala, također rasprava o pitanjima gajba – nevidljivog svijeta, poput načina kaburske kušnje i onoga što će slijediti poslije nje i sličnog. Sljedbenici sunneta i zajednice zastaju na jasnim tekstovima, ne raspravljaju sa sljedbenicima novina u vjeri, ne raspravljaju o pitanjima gajba kojima ih je podučio Svevišnji Allah. Sljedbenici sunneta i zajednice ostavljaju ove rasprave zbog svog općenitog vjerovanja, tj. kada za nešto nađu dokaz, o tome i govore. A Svevišnji Allah najbolje zna.

---

[1] Ahmed (3/425), Ebu Davud (4836), Ibn Madže (2287) od Saiba b. Abdullaha da je rekao: "Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa su me drugi stali hvaliti i spominjati pred njim. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '*Ja ga bolje poznajem od vas.*' Rekao sam: 'Istinu kažeš, oca i majka žrtvujem za tebe. Bio si mi prelijepi drug. Nisi se prepirao niti raspravljao.'" (Tekst hadisa je kod Ebu Davuda)

[2] Ahmed (2/286, 300, 424, 475, 503, 528), Ebu Davud (4603), Ibn Hibban (73) i Hakim (2232).

Ibn Hibban ga je ocijenio vjerodostojnim kao i Hakim s kojim se složio i Zehebi.

Ahmed Šakir je rekao: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan." (7835)

Arnaut u "Šerhu Sunne" kaže: "Lanac prenosilaca je dobar." (1/261).

U ovom poglavlju kod imama Ahmeda prenose se slični hadisi od Amra b. El-Asa, radijallahu anhu, (4/204, 205) i Ebu Džuhajma, radijallahu anhu, (4/170).

Definicija sunneta

5. Sunnet je kod nas ono što se prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.
6. Sunnet je tumač Kur'ana i dokaz Kur'anu.
7. U sunnetu nema analogije.

✍ Pod sunnetom se misli na sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a to je sve ono što se prenosi od njega i sve to je tumač Kur'ana, jer mu je Allah, subhanehu ve te'ala, naredio da pojasni Njegovu objavu:

﴿لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ﴾

"...da pojasniš ljudima ono što im se objavljuje." [1]

U sunnet koji je obavezno slijediti ubrajaju se riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovi postupci i šutnjom odobrene stvari. Dakle, sve navedeno je tumač i pojašnjenje značenja Kur'ana. Na postupke Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, se ograničava i ne pridodaje im se ništa što nije od njih. I ovo je značenje riječi da u sunnetu nema analogije. Međutim, kada propis postane jasan, onda on biva sveobuhvatan za sva pitanja na koja se odnosi.

Dakle, značenje analogije ovdje jeste da se sunnetu ništa ne pridodaje što nije od njega, kako ne bismo rekli nešto da je od sunneta a ono ustvari to nije, ili da postoji za nešto dokaz iz sunneta a, doista, za slično nešto dokaz ne postoji. Ali, ovdje se

---

[1] Prijevod značenja En-Nahl, 44.

ne misli na analogiju putem koje se rješavaju određena (novonastala) pitanja slična drugim pitanjima, zbog nedostatka dokaza za ista pitanja.

Ukoliko se čovjek ograniči na sunnet i bude zadovoljan njime, uistinu, on će mu biti i dovoljan. Onaj koji pridoda nešto sunnetu, taj je novotar, kako smo prethodno pojasnili: Svaka novotarija je zabluda. Dakle, svaki novotar je zalutao, tj. skrenuo i pogriješio. S druge strane, sunnija je onaj ko se čvrsto pridržava sunneta i takav je na ispravnoj uputi i svjetlu od Allaha, subhanehu ve te'ala.

Sunnetu se ništa slično ne smatra

8. Ništa slično mu se ne pridružuje.
9. Ne spoznaje se razumima ili strastima, već se spoznaje slijeđenjem Poslanika i ostavljanjem strasti.

✍ Ništa slično mu se ne navodi, poput odbacivanja onoga što je utvrđeno vjerodostojnim sunnetom ili suprotstavljanja sunnetu. Svevišnji Allah je rekao:

﴿ فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾ ﴾

"I ne navodite Allahu slične! Uistinu, Allah zna, a vi ne znate." [1]

U ovome je odgovor višeboščima koji su poredili Svevišnjeg Gospodara sa svojim božanstvima, kao što su to i govorili:

﴿ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلْفَىٰٓ ﴾

"Mi ih ne obožavamo, osim kako bi nas približili Allahu." [2]
I kao što su govorili:

﴿ هَٰٓؤُلَآءِ شُفَعَٰٓؤُنَا عِندَ ٱللَّهِ ۚ ﴾

"Oni su naši zagovornici kod Allaha." [3]

Na sličan način ne navodi se nešto slično ni sunnetu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što su to činili

---

[1] Prijevod značenja En-Nahl, 74.
[2] Prijevod značenja Ez-Zumer, 3.
[3] Prijevod značenja Junus, 18.

mušrici govoreći:

﴿ أَءُنزِلَ عَلَيْهِ ٱلذِّكْرُ مِنۢ بَيْنِنَا ﴾

"Zar da njemu bude objavljen govor pored nas?! " [1], ili poput njihovih riječi:

﴿ وَقَالُوا۟ لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ ٱلْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ ﴿٣١﴾ ﴾

"Da je ovaj Kur'an objavljen uglednom čovjeku iz ova dva mjesta." [2]

Naša obaveza je da vjerujemo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da radimo po sunnetu koji se vjerodostojno prenosi od njega a ne da ga odbijamo ili neosnovano tumačimo, poput hadisa o spuštanju[3] za koji neki kažu: "Ili Arš ostaje bez Njega

---

[1] Prijevod značenja Sad, 8.

[2] Prijevod značenja Ez-Zuhruf, 31.

[3] Hadis o spuštanju jesu riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Naš Svevišnji Gospodar spušta se svake noći na dunjalučko nebo u zadnjoj trećini noći i govori: 'Da li Me neko doziva pa da mu se odazovem? Da li neko traži od Mene pa da mu dam? Da li neko traži oprosta od Mene pa da mu oprostim?'*" Buharija (1145), Muslim (758) u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu, i također Muslim (758, 172) u hadisu Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu.

Šejh Ibn Džibrin kaže: "Sljedbenici sunneta prihvatili su ovaj vjerodostojni hadis i povjerovali u sve spomenuto u njemu od spuštanja Uzvišenog Allaha i Njegove ljubavi prema Svojim stvorenjima, podsticaju na dovu, zikr i pokajanje u zadnjim trenucima noći. Ne govore o načinu spuštanja, već kažu da je on onakav kakav dolikuje Allahovoj, subhanehu ve te'ala, veličini i uzvišenosti. Ovaj hadis učinio se teškim za mu'attile od džehmijja i njima sličnim, pa su ga premetali i na kraju odbacili. Rekli su za njega da je od *ahad* hadisa koji ne ukazuju osim na pretpostavku – kako to oni misle – i njima se ne argumentira u akaidu.

Drugi su neosnovano protumačili hadis da se radi o spuštanju Allahove milosti ili Njegove naredbe ili nečega sličnog.

ili ne"; ili poput hadisa viđenja[1] za koji kažu: "Viđenje obavezuje

---

A hadis je zabilježen u Sahihima – vjerodostojnim hadiskim zbirkama, Sunenima i drugim djelima sljedbenika sunneta. Također, sve što je vjerodostojno od ahad predanja i što je ummet prihvatio, to ukazuje na čvrsto ubjeđenje po ispravnijem mišljenju. Što se tiče neosnovanog tumačenja, da se radi o spuštanju milosti ili naredbe, takvo tumačenje je ništavno, jer Njegova naredba se spušta svakog trenutka i ne ograničava se samo na zadnju trećinu noći. I, također, nije ispravno da Njegova naredba kaže: 'Ima li nekoga da Me doziva, pa da mu se odazovem? Ima li nekoga da nešto traži od Mene, pa da mu to dam?'" (Opaske na djelo "Lum'atul-i'tikad", 73-74.)

[1] Mnogobrojni su hadisi koji govore o viđenju Allaha, subhanehu ve te'ala. Od njih su i Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Vi ćete, doista, vidjeti svoga Gospodara kao što vidite ovaj mjesec. Nećete se gurati da biste Ga vidjeli.*" Buharija (554), Muslim (633) u hadisu Džerira b. Abdillaha, radijallahu anhu.

Od njih su i Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Da li vam je teško vidjeti Mjesec u noći Bedra (noći uštapa – kada je Mjesec pun)?*" Odgovorili su: "Ne." Upitao je: "A da li vam je teško vidjeti čisto Sunce kada nema oblaka?" Odgovorili su: "Ne." Rekao je: "*Vi ćete, doista, isto tako vidjeti svoga Gospodara.*" Buharija. (7437), Muslim (182) u hadisu Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu.

Šejh Ibn Džibrin kaže: "Ispravni prethodnici i sljedbenici sunneta od potonjih generacija složni su kada je riječ o potvrdi stvarnog jasnog viđenja, okom, Allaha, subhanehu ve te'ala, negirajući Svevišnjem Gospodaru bilo kakvu sličnost sa stvorenjima u Njegovim osobinama i odlikama. Ovo viđenje dogodit će se na Sudnjem danu i u Džennetu kako to bude htio Gospodar Slavljeni. Također, dogodit će se na mjestu stajanja, a vidjet će Ga vjernici i oni koji budu ispoljavali iman. U Džennetu gledanje Allaha, subhanehu ve te'ala, bit će isključivo za vjernike koji će gledati Allaha, subhanehu ve te'ala, jutrom i večeri, a bit će i onih koji će Ga posjećivati i gledati na danu džume koji će se zvati Jevmul-mezid / Dan obilnog davanja. Gledanje u Allaha, subhanehu ve te'ala, najveća je džennetska blagodat. Stoga su nevjernici i kažnjeni uskraćivanjem gledanja svoga Gospodara.

Zatim, to će biti stvarno gledanje očima, kako o tome govori sunnet i pojašnjava Kur'an.

na ovo i ovo"; i slično ovome.

A što se tiče činjenice da se sunnet ne spoznaje razumima i strastima, misli se da je ljudski razum nesposoban da spozna kakvoću pitanja gajba – nevidljivog svijeta, ili, također, spoznaju mudrosti i koristi zbog kojih su propisani šerijatski propisi. Postoje ljudi koji se suprotstavljaju pojedinim naređenim i zabranjenim pitanjima, spominju nejasnoće putem

---

Oni koji poriču ovo viđenje jesu džehmijje i oni koji su ih slijepo slijedili poput mu'tezila i pojedinih murdžija, koji kažu da potvrda ovoga viđenja obavezuje na poistovjećivanje i potvrdu *džihe*-strane, a to je od novina i složenosti. Zatim su pretjerivali u odgovoru na činjenice koje proizlaze iz jasnih dokaza, što im čist razum ukazuje na besmislenost i ništavnost. Sljedbenici sunneta potvrđuju Allahu *džihetul-'uluvv/*stranu uzvišenosti – kako je prethodno pojašnjeno – što ne zahtijeva pojavu i obnovu nekog od Allahovih, subhanehu ve te'ala, svojstava.

Što se tiče njihovih (onih koji poriču viđenje) najjačih dokaza, to su riječi Uzvišenog Allaha, kako stoji u prijevodu značenja:

﴿ لَّا تُدْرِكُهُ ٱلْأَبْصَٰرُ وَهُوَ يُدْرِكُ ٱلْأَبْصَٰرَ ﴾

'Pogledi Ga ne mogu obuhvatiti' Prijevod značenja El-En'am, 103. Odgovara im se da je viđenje uže od obuhvatanja, pa tako je ajet ustvari dokaz za viđenje Allaha.

Također, svoj stav dokazuju riječima Uzvišenog Allaha Musau: ﴿ لَن تَرَىٰنِي ﴾ **'Ti Me nećeš vidjeti'**, nakon što je Musa, alejhis-selam, rekao:

﴿ رَبِّ أَرِنِيٓ أَنظُرْ إِلَيْكَ ﴾

'Gospodaru, pokaži mi, da gledam u Tebe...' Prijevod značenja El-E'araf, 143. Odgovara im se: Uistinu, ne može se tvrditi da je Musa, alejhis-selam, tražio nešto što nije dozvoljeno, pa nakon što je zatražio, Allah mu je to onemogućio zbog čovjekove slabosti na dunjaluku. Stoga, nakon što se Allah, subhanehu ve te'ala, pokazao brdu, ono se u potpunosti zdrobilo, a u nekim predajama spominje se da je propalo u zemlju. Međutim, na ahiretu će Allah ojačati vid Svojim robovima pa će Ga moći vidjeti. " (Opaske na djelo "Lum'atul-i'tikad, 110-113.)

kojih ubacuju sumnju u propisanost istih pitanja, poput mudrosti obilaska oko Kabe, ljubljenja Crnog kamena, trčanja između Safe i Merve, bacanja kamenčića, poput mudrosti zabrane kamate iako su njome zadovoljne obje strane, ili bluda kojim su zadovoljne također obje strane, ili pijenja alkohola koji je ugodan duši i prija joj, i slično ovome.

Islamski učenjaci, rahmetullahi alejhim, govorili su, onoliko koliko im je Svevišnji Allah dozvolio, i pojašnjavali mudrosti i koristi šerijatskih pitanja, pa ukoliko im neka pitanja ne bi bila jasna, i tada bi bili ubijeđeni da je u njima korist. Govorili bi: "Mi nismo u stanju da spoznamo pitanja nevidljivog svijeta, poput kaburske kazne i kaburskog uživanja, suštine duše i njene veze sa tijelom na dunjaluku i u Berzehu, također, načina proživljenja, iskupljanja i onoga što nakon toga dolazi. U ovim pitanjima ne preostaje nam ništa drugo nego da prihvatimo i slijedimo uputu, a ostavimo strasti i raspravljanje o ovim pitanja na osnovu pretpostavki i sumnji. Ovakav način ophođenja prema ovim pitanjima dokaz je potpunog zadovoljstva i prihvatanja, a Allah najbolje zna."

Vjerovanje u Allahovu odredbu dobra i zla

10. Vjerovanje u odredbu dobra i zla, priznavanje hadisa koji govore o njoj i vjerovanje u njih, smatra se dijelom obaveznog sunneta, i ako se ostavi jedna od ovih stavki, ne prihvati se ili se ne povjeruje u nju, čovjek se neće smatrati sljedbenikom sunneta. Dakle, ne govori se: "Zašto?", niti: "Kako?", već se ovi hadisi priznaju i vjeruje se u njih.

11. Onaj koji ne poznaje tumačenje hadisa, ne spozna ga svojim razumom, neka tu i zastane: to će mu biti dovoljno i to će mu presuditi. Na njemu je da vjeruje i da se preda tome.

12. Poput hadisa "Iskrenog i Povjerljivog" [1], ili poput hadisa o "odredbi". [2]

---

[1] Hadis "Iskrenog i Povjerljivog" ustvari je hadis Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, kojeg je šejh spomenuo u komentaru.

[2] Brojni su ajeti i hadisi koji govore o kaderu – Allahovoj odredbi. Neke od njih spomenuo je šejh Ibn Džibrin tokom svoga komentara. Od hadisa koji govore o kaderu je i dugi hadis Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma. Jahja b. Ja'mer rekao je: "Prvi koji je govorio o kaderu u Basri bio je Ma'bed el-Džuheni. Ja i Humejd b. Abdirrahman el-Himjeri krenuli smo na hadždž ili 'umru pa smo rekli: 'Kada bismo samo sreli nekog od ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitali ga o tome što ovi govore o kaderu!' Allah nas je počastio da smo sreli Abdullaha b. Omera na ulazu u mesdžid, pa smo ja i moj prijatelj stali oko njega, jedan sa desne, a drugi sa lijeve strane. Pretpostavljao sam da će mi prijatelj prepustiti riječ pa sam rekao: 'O Ebu Abdurrahman! Među nama su se pojavili ljudi koji uče Kur'an, prizivaju sebi znanje... – spomenuo je nešto od njihovih osobina – ...i oni tvrde da nema kadera, već da je svaka stvar nova.' Rekao je (Abdullah b. Omer): 'Kada sretneš te ljude, obavijesti ih da sam ja čist od njih i da su oni čisti od mene! Tako mi Onoga s kojim se Abdullah b. Omer zaklinje, kada bi

Vjerovanje u kader – odredbu jedan je od šest temelja imana [1] i biva na način da vjernik vjeruje da je Allah znao sve što će se desiti, da je sve to zapisao u Levhi-Mahfuzu, da vjeruje da ništa ne postoji osim s Allahovom voljom, biva samo ono što On voli i da vjeruje da je Allah, subhanehu ve te'ala, Stvoritelj svega postojećeg, sve što postoji od stvorenja, djela i propisa Allah je stvorio. Tada će vjernik vjerovati da sve ono što ga je zadesilo, nikako ga nije moglo mimoići, i da sve što ga je mimoišlo, nikako ga nije moglo zadesiti, kao što je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*I znaj, kada bi se sav narod sakupio da ti dadnu koristi u nečemu, neće ti koristiti osim onoliko koliko ti je Allah već zapisao. I kada bi se sakupili da ti naude u nečemu, neće ti nauditi osim onoliko koliko ti je Allah već zapisao. Pera su podignuta i listovi su se osušili.*"[2] Hadis bilježe Ahmed i Tirmizi od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, i Tirmizi kaže za hadis da je vjerodostojan.

---

jedan od njih imao zlata koliko je brdo Uhud i podijelio ga, Allah mu to ne bi primio sve dok ne bude vjerovao u kader....' Zatim je spomenuo hadis Omera b. El-Hattaba, radijallahu anhu, u kojem se spominje da je Džibril pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o imanu, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '*Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Posljednji dan, i da vjeruješ u odredbu dobra i zla.*'" Muslim (8).

[1] Zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi u podužem hadisu Džibrila kada ga je upitao o imanu: "*Da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Posljednji dan i da vjeruješ u odredbu dobra i zla.*" Hadis je zabilježio Muslim (8) od Omera b. El-Hattaba, radijallahu anhu.

[2] Tirmizi (2516) u "Opisu o Sudnjem danu", poglavlje br. 59; Ahmed u "Musnedu" (1/293). Tirmizi kaže: "Ovaj hadis je hasen-sahih". A Ahmed Šakir kaže: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan". (2669)

Također, hadis Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "*Uistinu, svako od vas se formira u majčinom stomaku četrdeset dana kao kapljica, zatim isto toliko bude zakvačak, zatim isto toliko bude gruda mesa, a zatim mu se pošalje melek kome se naredi da zapiše četiri stvari: pa zapiše njegovu nafaku, njegovu smrt, njegova djela i hoće li biti nesretan ili sretan.*"[1] Muttefekun alejhi. Sve ovo upiše se čovjeku dok je još u majčinom stomaku.

Kada su ashabi upitali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Pa, zašto onda da ne ostavimo djela i oslonimo se na ono što nam je zapisano?!", Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "*Radite! Svakome je olakšano ono za što je stvoren!*"[2]

Dakle, nama je naređeno da radimo, a Allah, subhanehu ve te'ala, je Taj koji olakšava čovjeku i pomaže ga u onome za što je stvoren. Pa, ko bude stvoren za nesretnika, Allah će ga poniziti pa će raditi djela nesretnika, dok onome koji bude stvoren za sretnika, Allah će mu olakšati puteve do sreće. Ovo je vjerovanje u odredbu i oko njega ima mnogo pojedinosti.

[1] Buharija (3332) i Muslim (2643) od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, a to je hadis "Iskrenog i Povjerljivog" na koji je autor ukazao u samom tekstu poslanice.

[2] Buharija (4945) od Alije, radijallahu anhu, i Muslim (2649) u hadisu Imrana b. Husajna, radijallahu anhu.

Gledanje vjernika u svoga Gospodara na Sudnjem danu

13. U sve hadise koji govore o viđenju, makar oni bili čudni onima koji ih slušaju, vjeruje se i nijedno slovo od njih se ne odbija, a isti slučaj je sa svim hadisma koje prenose pouzdani prenosioci.

14. Od sunneta je da se ni s kim ne raspravlja, ne diskutuje i ne podstiče na debatu (o ovome), jer je prekomjeran govor o odredbi, viđenju, Kur'anu i drugim sličnim pitanjima pokuđen i zabranjen. Onaj koji to čini – pa makar u raspravi i pogodio sunnet – neće biti od sljedbenika sunneta sve dok ne ostavi raspravu, potpuno se preda i povjeruje u predanja.

✍ Što se tiče vjerovanja u viđenje, tj. da će vjernici vidjeti svoga Gospodara u Džennetu, to je, također, potvrđeno i preneseno u hadisima. [1] Viđenje su negirale ibadije i drugi od mu'tezila, međutim, njihovo negiranje se ne uzima u obzir.

---

[1] Brojni su ajeti i hadisi koji potvrđuju da će vjernici vidjeti svoga Gospodara u Džennetu. Od tih ajeta i hadisa su i sljedeći:

- Riječi Svevišnjeg Allaha: ﴿ لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ ٱلْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ﴾ **"One koji čine dobra djela čeka nagrada, i više od toga!"** (Prijevod značenja Junus, 26.) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, protumačio je riječi **"i više od toga"** da će vjernici vidjeti svoga Gospodara na Sudnjem danu, kako stoji u hadisu Suhejba, radijallahu anhu, a bilježi ga Muslim (181).
- Riječi Uzvišenog Allaha: ﴿ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴾ **"Toga dana neka lica bit će blistava, gledat će u svoga Gospodara."** (Prijevod značenja El-Kijama, 22-23.)

Također, od sunneta je ostavljanje rasprava[1], debata i diskusija o onome o čemu Allah, subhanehu ve te'ala, nije objavio nikakav dokaz. Naprotiv, na vjerniku je da prihvati i potvrdi ono što poznaje, a od onoga što ne poznaje – ukoliko je vjerodostojno preneseno - da ništa ne odbija, da se ne raspituje o nevidljivim pojavama, da ne kaže: "Zbog čega je Allah ovo stvorio?", ili: "Zbog čega je Allah ovo naredio?" Naprotiv, na vjerniku je da kaže: "Čuli smo i pokoravamo se", bez ikakvog pitanja o kakvoći Allahovih, subhanehu ve te'ala, imena i svojstava, razloga Allahovih radnji i propisa. Ono što bude spoznao, prihvatit će, ali će se povinovati i onome što ne bude spoznao.

➢ Riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Vi ćete, zaista, vidjeti svoga Gospodara na Sudnjem danu kao što vidite ovaj mjesec. Nećete se tiskati da biste Ga vidjeli.*" Buharija (554), Muslim (633) u hadisu Džerira b. Abdillaha, radijallahu anhu. I drugi vjerodostojni hadisi koje smo prethodno naveli kod govora o viđenju.

[1] Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je raspravu koja vodi do sukoba i prekidanja veza. Od tih zabrana su i riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Nijedan narod nije zalutao nakon upute, osim kada se upustio u raspravu.*" Tirmizi (3253), Ibn Madže (48), Ahmed u "Musnedu" (5/252, 256). Tirmizi kaže: "Hadis je hasen-sahih". Pogledaj "Sahihul-Džami'a" (5633).

Kur'an je Allahov govor i nije stvoren

15. Kur'an je Allahov govor i nije stvoren. Neće ga obesnažiti to što će se reći: "Nije stvoren." Uistinu, Allahov govor je neodvojiv od Njega i ništa od njega nije stvoreno. Dobro se čuvaj rasprave s onim koji je po ovom pitanju došao s novim stvarima [1] i onim koji govori o izrazu i sličnom, kao i onim koji zastane pa kaže: "Ne znam je li stvoren ili ne. On je Allahov govor." Ovaj je novotar i nalik je onome koji kaže: "On je stvoren." Uistinu, Kur'an je Allahov govor i nije stvoren.

 Jedno od pitanja o kojima su govorile prethodne i potonje generacije jeste i pitanje Kur'ana. Sljedbenici sunneta su stava da je Kur'an Allahov govor[2] koji je Allah spustio na

---

[1] Zbog hadisa koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Rasprava o Kur'anu je nevjerstvo.*" Ebu Davud (4603) i niko drugi od autora šest hadiskih zbirki – osim Ebu Davuda – nije zabilježio ovaj hadis. Zabilježio ga je imam Ahmed (2/300) riječima: "*Kur'an je objavljen na sedam narječja. Rasprava o Kur'anu je nevjerstvo – tri puta – pa, ono što spoznate iz njega, radite po tome, a ono što ne budete poznavali vratite onome koji to poznaje.*" Ahmed Šakir, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan."

[2] Jedan od dokaza da je Kur'an Allahov govor jesu i riječi Uzvišenog Allaha:

﴿وَإِنۡ أَحَدٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ٱسۡتَجَارَكَ فَأَجِرۡهُ حَتَّىٰ يَسۡمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ﴾

"Ako te neki od mnogobožaca zamoli za zaštitu, ti ga zaštiti da bi on saslušao Allahove riječi..." (Prijevod značenja Et-Tevbe, 6.) Ibn Kesir, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Kako bi saslušao Allahove riječi tj. Kur'an koji

srce Svoga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Allah je govorio njime istinski, naredio je da se zapiše u Levhi-Mahfuz i da se zapiše na listove i u Mushafe, ali i pored toga, on ne prestaje biti Allahov govor.

Ovakav stav negirale su ibadije i mu'tezili u Omanu i drugim mjestima, rekavši za Kur'an: "On je stvoren", i na taj način smatraju ga stvorenjem poput ostalih stvorenja.

Sljedbenici sunneta odgovorili su im i pojasnili da Allah govori kada On hoće, Njegov govor je oduvijek s Njim, a On govori kada hoće, i od Njegovog govora je i Kur'an. Na ovaj način odgovorili su i onima koji kažu: "On je stvoren", kao i onima koji zastanu i kažu: "Ne znamo je li stvoren ili nije." Sljedbenici sunneta kategorički su naređivali da se ustvrdi da je Kur'an istinski Allahov govor i pri tome su govorili: "Od Njega je krenuo i Njemu će se vratiti." Nije dozvoljeno da išta od njega bude stvoreno, ni izraz a niti značenje, već je sve Allahov govor kojim je istinski govorio. Sljedbenici sunneta, dakle, pritvrđuju Allahu svojstvo govora: Allah govori kako On hoće, a zastaju kod kakvoće Njegovog govora i ne zalaze u pitanja nevidljivog svijeta koja ne mogu spoznati svojim razumima. Kažu: "Znanje o tome prepuštamo Svevišnjem Allahu."

ćeš mu ti učiti", Tefsir Ibn Kesir (2/337). Dokazi o ovome su mnogobrojni i prostor nam ne dozvoljava njihovo navođenje.

Vjerovanje u viđenje Allaha na Sudnjem danu

16. Vjerovanje u viđenje Allaha na Sudnjem danu, kako se prenosi u vjerodostojnim hadisima od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Također, jedna od osnova sunneta i imana jeste i činjenica da će vjernici vidjeti svoga Gospodara na Sudnjem danu i Džennetu kako to On bude htio. Hadisi koji govore o tome pouzdani su i vjerodostojni, pa se stoga ne uzimaju u obzir oni koji negiraju viđenje Allaha, subhanehu ve te'ala, i koji odbijaju hadise jer su ti hadisi vjerodostojno preneseni. Kakvoću viđenja mi ne poznajemo, ali potvrđujemo da će vjernici sigurno vidjeti svoga Gospodara jasno svojim očima. Isto tako svjedočimo da će gledanje u Allaha, subhanehu ve te'ala, biti najveća džennetska blagodat. Shodno tome, gledanje u Allaha tumači se "dodatkom", kao što se navodi u riječima Svevišnjeg Allaha:

﴿ لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ ٱلْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ﴾

"One koji čine dobra djela čeka nagrada, i više od toga."[1]
Također, u riječima Uzvišenog:

﴿ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾ ﴾

"U njemu će imati što god zažele – a od Nas i više!"[2]

---

[1] Prijevod značenja Junus, 26. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, protumačio je riječi **"...i više od toga"** sa vjerničkim viđenjem svoga Gospodara na Sudnjem danu, kako se navodi u hadisu Suhejba, radijallahu anhu.

[2] Prijevod značenja Kaf, 35.

U knjigama sljedbenika sunneta spomenuti su i drugi jasni dokazi koji govore o viđenju Allaha, subhanehu ve te'ala, na Sudnjem danu.

Da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio svoga Gospodara

17. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je svoga Gospodara i predaje koje se u vezi s tim prenose od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vjerodostojne su. Predanje o tome prenose Katade od Ikrime, a on od Ibn Abbasa, i Hakem b. Eban od Ikrime, a on od Ibn Abbasa, i Alija b. Zejd od Jusufa b. Mihrana, a on od Ibn Abbasa. [1]

---

[1] Tirmizi (3279) od El-Hakema b. Ebana, on od Ikrime, a on od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao: "Muhammed je vidio svoga Gospodara." Rekao sam: "Zar Allah ne kaže:

﴿لَّا تُدۡرِكُهُ ٱلۡأَبۡصَٰرُ وَهُوَ يُدۡرِكُ ٱلۡأَبۡصَٰرَ﴾

'Pogledi Ga ne mogu obuhvatiti dok On poglede obuhvata'? " (Prijevod značenja El-En'am, 103.). Rekao je: "Teško li se tebi! To biva kada se pokaže Svojim svjetlom." I rekao je: "Vidio ga je dva puta." Tirmizi kaže: "Ovaj hadis na ovakav način je hasen-garib." Ibn Kesir, rahimehullahu te'ala, kaže: "Bilježi ga Tirmizi u svome Džami'u, Ibn Ebi Asim u Kitabus-sunne (1/188, 192), Ibn Ebi Hatim u svome Tefsiru, Ibn Merdevejh, također Hakim u svome "Mustedreku", a zatim kaže: 'Hakim je rekao da je vjerodostojan po uvjetima dvojice šejhova, a oni ga nisu zabilježili.'"

Zabilježio ga je i imam Ahmed u svome "Musnedu" (1/285) preko Katade, od Ikrime, a on od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, koji prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Vidio sam svoga Gospodara, tebareke ve te'ala.*" Abdullah b. Ahmed kaže: "Ovaj hadis sam čuo od svoga oca i citirao mi ga je i na drugom mjestu." Ahmed Šakir, rahimehullahu te'ala, rekao je za lanac prenosilaca da je vjerodostojan (2580). A hadis se nalazi i u "Medžme'iz-zevaid" (1/78) gdje Hejsemi kaže: "Bilježi ga Ahmed i njegovi prenosioci su prenosioci Sahiha."

Mi hadis o ovome prihvatamo u spoljašnjosti, kao što je i došlo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a raspravljanje o tome je novotarija. Vjerujemo kako nam je preneseno i ne raspravljamo se ni sa kim o tome.

U ovom pitanju, je li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio svoga Gospodara, postoji razilaženje. To viđenje, potvrdio je Ibn Abbas, radijallahu anhuma, u spomenutim predanjima, dok ga je Aiša, radijallahu anha, negirala, odnosno negirala je svakome koji kaže: "Vjerovjesnik je vidio svoga Gospodara".[1] Vjerodostojno se prenose hadisi koji govore da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije vidio svoga Gospodara. Tako, u hadisu Ebu Zerra, radijallahu anhu, koji je zabilježio Muslim u svome Sahihu, stoji: "Upitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Jesi li vidio svoga Gospodara?', pa mi je rekao: '*Svjetlost, kako da Ga vidim.*'"[2] U drugom predanju stoji: "*Vidio sam svjetlost*"[3] – *što je* dokaz da

---

Međutim, šejh Albani, rahimehullahu te'ala, ovaj hadis je ocijenio slabim u svojoj valorizaciji Tirmizijinog Sunena (3279) i u djelu "Zilalul-dženne" (190/437) tj. valorizaciji hadisa djela "Kitabus-sunne" od Ibni Ebi Asima.

[1] Zbog hadisa Mesruka koji kaže da je upitao Aišu, radijallahu anha: "O majko! Je li Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vidio svoga Gospodara?" Rekla je: "Kosa mi se podigla od toga što kažeš! Ko ti bude spominjao ove tri stvari, znaj da laže. Ko ti kaže da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vidio svoga Gospodara, slagao ti je." Zatim je proučila riječi Svevišnjeg:

﴿ لَّا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾ ﴾

"Pogledi Ga ne mogu obuhvatiti dok On poglede obuhvata, On je o svemu dobro obaviješten." Hadis. Buharija (4855), Muslim (177).

[2] Muslim (178) u Knjizi o imanu u poglavju o Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "*Svjetlost, kako da Ga vidim?!*", i riječima: "*Vidio sam svjetlo.*"

[3] Muslim (178_292.).

je on vidio samo svjetlost.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas je i rekao za Allaha, subhanehu ve te'ala: "*Njegov zastor je svjetlost. Kada bi ga otkrio, veličanstveni sjaj Njegovog lica spalio bi sva stvorenja do kojih Njegov pogled doseže.*"[1]

Također, navodi se u vjerodostojnom hadisu da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio svoga Gospodara srcem[2], a ne okom, pa se tako i tumači predanje koje prenosi Ibn Abbas, radijallahu anhuma.[3]

Dokaz koji govori da je Allah, subhanehu ve te'ala, zabranio Svoje viđenje na ovom svijetu jeste i slučaj Musaa, alejhis-selam, kada je rekao:

﴿رَبِّ أَرِنِيٓ أَنظُرۡ إِلَيۡكَۚ﴾

"Gospodaru moj, ukaži mi se da Te vidim!" Musa je zatražio da vidi svoga Gospodara, pa mu je Allah odgovorio:

﴿لَن تَرَىٰنِي وَلَٰكِنِ ٱنظُرۡ إِلَى ٱلۡجَبَلِ فَإِنِ ٱسۡتَقَرَّ مَكَانَهُۥ فَسَوۡفَ تَرَىٰنِيۚ فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُۥ لِلۡجَبَلِ جَعَلَهُۥ دَكّٗا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقٗاۚ فَلَمَّآ أَفَاقَ قَالَ سُبۡحَٰنَكَ تُبۡتُ إِلَيۡكَ وَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ

﴾

---

[1] Muslim (179.) u hadisu Ebu Muse el-Eš'arija, radijallahu anhu, dok u hadisu Ebu Bekra, radijallahu anhu, stoji: "*Njegov zastor je vatra.*"

[2] Muslim (176.) od Ataa a on od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: "Vidio Ga je svojim srcem."

[3] Ibn Hadžer, rahmetullahi alejhi, kaže u Fethu (8/474.): "Od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, prenose se općenita predanja, ali i ograničena, pa je obavezno vratiti općenita na ograničena. Na taj način može se spojiti potvrda Ibn Abbasa i negacija Aiše, radijallahu anhum, gdje se negacija odnosi na viđenje okom, dok se potvrda odnosi na viđenje srcem."

"'Ne možeš Me vidjeti! Ali, pogledaj u ono brdo, pa ako ono ostane na svome mjestu, vidjet ćeš Me.' I kad se Gospodar njegov onom brdu otkri, On ga sa zemljom sravni, a Musa se onesviješten strovali. Čim se osvijesti, reče: 'Hvaljen neka si! Kajem Ti se i ja sam vjernik prvi!'" [1]

Dakle, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je svoga Gospodara srcem, a ne okom, zbog ljudske slabosti na dunjaluku da ostane postojan pred Uzvišenim i Veličanstvenim Allahom, subhanehu ve te'ala.

Ali, što se tiče ahireta, Allah, subhanehu ve te'ala, obdarit će stanovnike Dženneta snagom kojom će vidjeti svoga Gospodara i ostati postojani pred Njim. Izgled i snaga stanovnika Dženneta neće biti kao što su bili njihovi izgled i snaga na dunjaluku.

[1] Prijevod značenja El-E'araf, 143.

Vjerovanje u Mizan – Vagu na Sudnjem danu

18. Vjerovanje u Mizan – Vagu na Sudnjem danu, kao što se navodi: "Čovjek će se vagati na Sudnjem danu, pa neće biti težak ni koliko je krilce mušice." [1] **Dakle, vagat će se ljudska djela kako se navodi u predanjima.** [2] **Vjerovanje u sve to i potvrda su obavezni, kao što je obavezno i udaljavanje od onih koji to negiraju i ostavljanje rasprave s njima.**

Jedan od osnovnih temelja pravca sljedbenika sunneta jeste i vjerovanje u Posljednji dan i vjerovanje u sve ono o čemu je Allah, subhanehu ve te'ala, obavijestio a što će se dešavati na Sudnjem danu. Od onoga o čemu je obavijestio jeste i Mizan – Vaga. Svevišnji Allah rekao je:

---

[1] Buharija (4729) u Knjizi tefsira, u poglavlju **"To su oni koji su poricali ajete svoga Gospodara i susret s Njim"** u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu, merfu'an sa riječima: "*Uistinu, na Sudnji dan će doći čovjek krupan, ugojen, ali kod Allaha neće biti težak ni koliko je krilce mušice.*" I rekao je: "Učite: ﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا﴾ **'I na Sudnjem danu im nećemo dati nikakvu težinu'.**" (Prijevod značenja El-Kehf, 105.).

[2] Brojni su dokazi koji govore da će se ljudska djela vagati. Od tih dokaza je i poznati duži hadis kartice i spisa koji su zabilježili: Ahmed u svome Musnedu (2/213), Tirmizi (2639), Ibn Madže (4300), Ibn Hibban (2524), Hakim (1/529). Hakim kaže: "Ovaj hadis je vjerodostojnog lanca prenosilaca i Buharija i Muslim ga nisu zabilježili." Zehebi se slaže s njim. Tirmizi je rekao: "Ovaj hadis je hasen garib." Šejh Albani, rahimehullahu te'ala, ocijenio je hadis vjerodostojnim u "Zbirci vjerodostojnih hadisa" (135). Ahmed Šakir, rahimehullahu te'ala, u svojim opaskama na "Musned" (6994) kaže: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan."

﴿وَنَضَعُ ٱلْمَوَٰزِينَ ٱلْقِسْطَ لِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا ۖ وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا ۗ وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ ﴿٤٧﴾﴾

"Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terezije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti. Ako nešto bude teško koliko je zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je to što ćemo Mi račune svíđati!" [1]

Rečeno je da će se čovjek lično vagati, a dokaz tome su riječi Svevišnjeg:

﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾﴾

"I na Sudnjem danu Mi im nećemo nikakvu težinu dati." [2]

U hadisu se navodi: *"Doći će se sa krupnim čovjekom, koji je jeo i pio, pa kod Allaha neće biti težak ni koliko je krilce mušice."* [3]

Drugi su, pak, rekli da će ljudska djela poprimiti tijelo pa će se kao takva vagati, a Uzvišeni Allah je moćan da im dadne tijela iako su bila nešto drugo. Tako će namaz poprimiti tijelo pa će se vagati, a slično će biti i sa zikrom, postom i ostalim. Također, vagat će i se loša djela. Dobra djela će se staviti na jedan tas vage, a na drugi tas vage loša djela.

Treći su rekli da će se spisi na kojima su zapisana dobra i loša djela stavljati na dva tasa vage. U svakom slučaju, na vjerniku je da vjeruje u Mizan – Vagu. Svevišnji Allah rekao je:

﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُم ﴿٩﴾﴾

---

[1] Prijevod značenja El-Enbija', 47.
[2] Prijevod značenja El-Kehf, 105.
[3] Prethodio je izvod hadisa.

"Oni čija dobra djela prevagnu, oni će šta žele postići. A oni čija dobra djela budu lahka, oni će stradati." [1]

Svi ovi jasni dokazi upućuju na istinitost Mizana [2], pa se zbog toga ne osvrće na one koji su ga negirali, kao što su filozofi i njima slični, koji kažu: "Za vagom su u potrebi samo trgovci i prodavci", a mi kažemo: "Ovo je od ispoljavanja potpune Allahove, subhanehu ve te'ala, pravde."

[1] Prijevod značenja El-E'araf, 8- 9.

[2] Postoje i drugi dokazi koji govore o istinitosti Vage u koja je obavezno vjerovati i prihvatiti. Od tih dokaza su i riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Dvije riječi su drage Milostivom, lahke su na jeziku, a teške su na vagi: Subhanallahi ve bihamdihi, subhanallahil-azim.*" Buharija (7563), Muslim (2694). Također, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Nema teže stvari koja će se staviti na Mizan – Vagu od lijepog morala...*" Tirmizi (2003) i kaže: "Ovaj hadis je garib na ovakav način."

Govor Allaha na Sudnjem danu

19. Obaveza je vjerovati i potvrditi da će Svevišnji Allah razgovarati s ljudima na Sudnjem danu, a između njih i Njega neće biti prevodioca.

✍ Od pitanja koja su sastavni dio vjerovanja u Sudnji dan, proživljenja poslije smrti i svega što će se dešavati na Sudnjem danu jeste i razgovor Allaha, subhanehu ve te'ala, s ljudima. U hadisu se kaže: "*Nema nijednog od vas a da s njim neće razgovarati njegov Gospodar. Između čovjeka i njegovog Gospodara neće biti prevodioca.*" [1]

Dakle, neće biti prevodioca koji će prevoditi s jednog jezika na drugi, već će Gospodar Svevišnji govoriti govorom kojim će ga čovjek razumjeti. U ovom hadisu je jasan dokaz da će Uzvišeni Allah razgovarati sa Svojim robovima kako On bude htio.[2]

---

[1] Buharija (6539) i Muslim (1016-67) u hadisu Adijja b. Hatima, radijallahu anhu.

[2] Šejh Ibn Džibrin kaže: "Pitanje negiranja Allahovog govora jedno je od najstarijih pitanja koja su pokrenuli novotari. Ispravni prethodnici spomenuli su veliki broj dokaza koji ukazuju na istinitost Allahovog, subhanehu ve te'ala, govora, pojašnjavajući time neispravnost tvrdnji onih koji negiraju Allahov govor, kao što su džehmijje i njima slični. Dokazali su da je Svevišnji Allah oduvijek govorio i da govori kada hoće govorom koji čuju svi oni kojima On Uzvišeni dozvoli da čuju. Pojasnili su da je svojstvo govora pohvalno svojstvo i njegovo uskraćivanje znači opisivanje Allaha, subhanehu ve te'ala, manjkavošću i mahanom, a Allah je uzvišen od svake manjkavosti. On Svevišnji spomenuo je mahanu teleta kojeg su Benu Israil uzeli za božanstvo:

Vjerovanje u Havd Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

20. Vjerovanje u Havd. Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pripast će Havd – Vrelo na Sudnjem danu. Tom vrelu će prilaziti njegov ummet. Širina mu je slična dužini – mjesec dana hoda. Broj njegovih posuda sličan je broju zvijezda na nebesima, kako se to vjerodostojno prenosi u mnogim predanjima.

✍ Ovo pitanje također je sastavni dio vjerovanja u Sudnji dan. Brojni su hadisi koji govore o ovome, između trideset i četrdeset hadisa.[1] U njima se spominje da Allahovom

---

﴿أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ﴾

'Zar oni ne vide da im se ono ne obraća.' (Prijevod značenja El-E'araf, 148.) Kod sljedbenika sunneta Allahov govor je svojstvo koje je uz Allaha, subhanehu ve te'ala, oduvijek i zauvijek i Allah govori njime kada hoće." (Opaske na djelo "Lum'atul-i'tikad", str. 88. – 89.)

[1] Dobar dio tih hadisa spomenuo je Buharija, rahmetullahi alejhi, u svome Sahihu u "Knjizi o udobnom životu" u poglavlju "Havd"; i Muslim u "Knjizi o vrijednostima" u poglavlju "Potvrda Havda našem Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegov opis". Neki od tih hadisa su i sljedeći:

- Abdullah b. Amr b. El-As, radijallahu anhuma, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Moje Vrelo je dužine mjesec dana hoda, širina mu je ista, voda mu je bjelja od mlijeka, miris mu je ljepši od mirisa miska, a broj njegovih posuda je poput zvijezda na nebesima. Ko se napije s njega, nikada neće ožednjeti.*" Buharija (6579) i Muslim (2292).
- Ebu Zerr, radijallahu anhu, rekao je: "Upitao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Kakve su posude na Havdu?', a on je rekao: '*Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, broj njegovih posuda veći je od broja zvijezda na nebesima i meteora u mrkloj mirnoj noći.*

Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pripada Havd – Vrelo na Sudnjem danu. Tada će mu prilaziti njegov ummet. Oni koji se nisu pridržavali njegovog sunneta i radili po njemu, bit će otjerani s Vrela iako su, dakle, od njegovog ummeta, na sebi će imati oznake da su od njegovog ummeta – prepoznavat će se po tragovima abdesta.

Spominje se da je dužina ovog Vrela mjesec dana hoda i da je širina, također, mjesec dana hoda. U pojedinim predanjima stoji koliko je između Adena i Ebjena (Aden je od zemalja Hadremevta, a Ebjen od zemalja Šama, tj. dužina i širina mu je tolika). Broj njegovih posuda je broj zvijezda na nebesima. U njega se ulijevaju dvije oaze iz Dženneta. Njegova voda je bjelja od mlijeka i slađa od meda. Ko se napije s njega samo jedan gutljaj, nikada, poslije toga sve dok ne uđe u Džennet,

---

Posude su iz Dženneta. Ko se napije iz njih nikada poslije toga neće ožednjeti. U njega se ulijevaju dvije oaze iz Dženneta. Ko se napije s njega neće ožednjeti. Širina mu je jednaka dužini: koliko je između Amana i Ejle. Voda mu je bjelja od mlijeka i slađa od meda'." Muslim (2300).

- Džundub, radijallahu anhu, rekao je: "Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *'Ja ću vas čekati na Havdu'.*" Buharija (6589) i Muslim (2289).
- Sehl b. Sa'd, radijallahu anhu, rekao je: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *'Ja ću vas čekati na Havdu. Ko dođe do Havda, napit će se, a ko se napije, nikada neće ožednjeti. Bit će mi predočeni ljudi koje poznajem i koji mene poznaju, zatim će se postaviti pregrada između mene i njih.'*" Buharija (6583) i Muslim (2290).
- Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ja ću vas čekati na Havdu. Neki ljudi će bit otjerivani pa ću ja stati pred njih i povikati: 'Gospodaru moj, moji drugovi, moji drugovi! Reći će mi se: 'Uistinu, ti ne znaš šta su oni uveli nakon tebe!*'" Buharija (6576) i Muslim (2297).

Mnogobrojni su hadisi koji govore o istinitosti Havda i njegovom opisu. Ono što smo spomenuli od njih, inšallah, dovoljno je.

neće ožednjeti. Njemu će prilaziti vjernici, a s njega će biti odbijeni licemjeri i nevjernici. Spominje se da je njegova veličina koliko je između Adena i Ebjena, što ukazuje da je njegova dužina od mjesec dana hoda, dužina puta koju su u to vrijeme poznavali.[1]

[1] Dobar dio ovih osobina spomenut je u prethodnim hadisima.

Vjerovanje u kabursku kušnju

21. Vjerovanje u kabursku kušnju. Ovaj ummet, uistinu, će biti stavljen na kušnju u kaburu i bit će pitan o imanu i islamu, i ko mu je Gospodar, ko mu je Vjerovjesnik. Doći će mu Munkir i Nekir, kako Allah, subhanehu ve te'ala, bude htio i želio. Vjerovanje i prihvatanje ovoga je obaveza.

 Ovo pitanje je, također, sastavni dio vjerovanja u Posljednji dan, jer sve što je poslije smrti, nakon izlaska duše iz tijela, smatra se ahiretom. Zbog toga se kaže: "Ko umre, njegov Kijamet je nastupio, ušao je u ono što dolazi poslije smrti." Od onoga što dolazi poslije smrti jeste i vjerovanje u kabursku kaznu i uživanje. U sve to vjerujemo onako kako o tome govore vjerodostojna predanja [1] i kako su to učenjaci zaključili

---

[1] Ajeti i hadisi koji govore o kaburskoj kazni i uživanju su mnogobrojni. Od njih su i:

- Riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Tražite zaštitu kod Allaha od kaburske kazne, jer je kaburska kazna, doista, istinita.*" El-Hindi u "Kenzul-'ummal" (41510).
- Riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Uistinu je kabur prva ahiretska stanica, pa, doista, ko se spasi nje* (kaburske kazne), *sve ono što dolazi poslije nje je lakše, dok, ukoliko se ne spasi nje, sve ono što dolazi poslije nje, doista je teže.*" Tirmizi (2308), Ibn Madže, (4267), Albani ga je ocijenio dobrim u "Miškatu" (232), "Sahihul-Džami'a" (5499) i dobrim ga je ocijenio Arnaut u "Džami'ul-usulu" (11/165).
- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je prošao pored dva kabura i rekao: "*Uistinu, njih dvojica se kažnjavaju, a ne kažnjavaju se zbog nečega velikog...*" Buharija (1378) od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma.

iz pojedinih ajeta i drugih dokaza. Vjerujemo da će čovjeku doći dva meleka čija se imena – Munkir i Nekir – spominju u pojedinim predanjima i da će pitati čovjeka: Ko je tvoj Gospodar, ko je tvoj vjerovjesnik i koja je tvoja vjera? Vjerujemo da će se čovjeku, ukoliko bude od vjernika, proširiti kabur, i da će mu se, ukoliko bude od nevjernika, kabur stijesniti sve dok se njegova rebra ne izmiješaju. Tako će kabur postati ili jedna od džennetskih bašči ili jedna od džehennemskih dolina, i slično tome što je poznato.[1]

- Riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Uistinu, ovaj se narod iskušava u svojim kaburima i da se ne ukopavate, ja bih dovio Allahu da vam dâ da čujete kabursku kaznu koju ja čujem.*" Muslim (2868) od Zejd b. Sabita, radijallahu anhu.
- Riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Uistinu mi je objavljeno da ćete se vi iskušavati u kaburima.*" Buharija (86), Muslim (903) u hadisu Aiše, radijallahu anha.

Hadisi koji govore o ovome su brojni i ono što smo spomenuli je dovoljno.

[1] Spomen Munkira i Nekira, koji ispituju mrtvog u njegovom kaburu, nalazi se u podužem hadisu Beraa b. Aziba, radijallahu anhu. U njemu se spominje kazna za nevjernika i uživanje za vjernika, spominje se da je kabur ili jedna od džennetskih bašči ili jedna od džehennemskih provalija. Hadis Beraa zabilježili su: Ebu Davud (4753), Nesai (2058) na skraćen način, Ibn Madže (4269) na skraćen način, Ahmed u "Musnedu" (4/287, 288, 295, 296, 297), Tajalisi (753), Adžurri u "Kitabu Šeri'a" (303-370), Ibn Ebi Šejbe (3/380-382), Abdurrezzak (6737), Hakim (1/37-40) i kaže: "Vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima" i s tim se slaže i Zehebi, a s njima dvojicom slaže se i Albani, rahmetullahi alejhi. Pogledaj "Ahkamul-dženaiz" (202). Također, vjerodostojnim ga je ocijenio i Ibnul-Kajjim, rahmetullahi alejhi, u djelu "I'alamu-l-muvekki'in" (1/214).

U hadisu se navodi: "*Kada se ukopa mrtvi, dođu mu dva meleka, tamnoplava. Za jednog od njih se kaže Munkir, a za drugog Nekir. Upitat će ga: 'Šta kažeš za ovog čovjeka?'*" Buharija (1071), Ibn Ebi Asim (864). Tirmizi kaže: "Hadis je hasen-garib." Vjerodostojnim ga je ocijenio Ibn Hibban (78).

Sve ovo odnosi se na svakog umrlog, svejedno da li se on ukopavao u kabur ili ne, dakle, čak i ukoliko se ne ukopa – naprimjer, rastrgaju ga zvijeri, ili izgori u požaru pa vjetar raznese njegov pepeo, ili ostane na dnu bunara ili mora – Allah je u stanju da mu dadne ono što zaslužuje, ili kaznu ili uživanje.

Propisi nakon smrti i u Berzahu odnose se na duše, jer duše, nakon što napuste tijela, nastavljaju da žive. Međutim, također, i tijela osjećaju nešto od kazne i uživanja, pa makar bila i rastočena. Vjernik vjeruje u sve ono što se događa poslije smrti, a što je spomenuto u ovim hadisima, i to ga podstiče da se priprema za te trenutke, da čini djela koja će biti razlog njegovog uspjeha i udaljavanja od tih strahota.

Albani u "Zbirci vjerodostojnih hadisa" (1391-3/379, 380) kaže: "Lanac prenosilaca je dobar. Svi prenosioci su povjerljivi. To su prenosioci Muslima." Arnaut u "Šerhu sunne" (5/417) kaže: "Lanac prenosilaca je dobar."

Vjerovanje u šefa'at Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem

22. Vjerovanje u šefa'at – zauzimanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za ljude da izađu iz Vatre nakon što su sagorjeli i postali ugljenisani, kada će biti uvedeni u jednu rijeku pred vratima Dženneta – kako se spominje u predanjima[1] - kako to Allah, subhanehu ve te'ala, bude htio. Uistinu, vjerovanje i prihvatanje ovoga je obaveza.

 Ovo pitanje također je sastavni dio vjerovanja u Posljednji dan i govori o vrijednosti i posebnosti Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kao zauzimača na Mahšeru čije će se zauzimanje prihvatiti.

Spominju se mnogobrojni dokazi koji govore da će se Poslanik zauzimati za svoj narod i da će se zauzimati za sva stvorenja.[2] Prvo će se zauzimati da Allah, subhanehu ve te'ala,

---

[1]Autor ovdje aludira na hadis Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, u kojem Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "*Kada stanovnici Dženneta uđu u Džennet i stanovnici Vatre uđu u Vatru, Allah će reći: 'Izvedite (iz Vatre) onoga u čijem srcu je bilo imana poput zrna gorušice!' Izvest će ih spaljene i ugljenisane, pa će ih baciti u Rijeku života i izrastat će kao što travka izrasta u riječnom koritu – ili je rekao – riječnoj uvali.*" I rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: "*Zar je ne vidite žutu kako se izvija?!*" Buharija (6560), Muslim (184).

[2] Hadisi koji govore o šefa'atu – zauzimanju na Sudnjem danu toliko su brojni da su dostigli stepen tevatura – kategoričnosti. Jedan od njih je prethodno spomenut. Od tih hadisa je i poduži hadis šefa'ata koji je spomenuo šejh Ibn Džibrin u komentaru. Taj hadis bilježe: Buharija (4712, 7510), Muslim (193, 194, 195), Tirmizi (3147), Ahmed (1/281, 282, 295, 296) i

Ahmed Šakir kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan. To je, dakle, poduži hadis u kojem stoji da će svi odabrani vjerovjesnici odbijati da se zauzimaju, pa će se zauzimati naš vjerovjesnik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći: "*Ja sam za to! Ja sam za to!*" U hadisu se, također, spominje da će Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prići džennetskim vratima, pokucati na njih i ona će mu se otvoriti...

Šejh Ibn Džibrin kaže: "Sljedbenici sunneta smatraju da će Allah, subhanehu ve te'ala, dozvoliti našem vjerovjesniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, da se zauzima kako bi se pokazala njegova vrijednost nad ostalima i kako bi zadobio položaj vrijedan hvale. Na osnovu mutevatir hadisa, skupljeni su svi slučajevi Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, zauzimanja i njih je šest. Od toga je pet zauzimanja isključivo dato samo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

1. Veliko zauzimanje da suđenje otpočne i da se prestane sa stojanjem i iščekivanjem. Ovo će tražiti ljudi od odabranih poslanika, pa će na kraju završiti kod Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.
2. Zauzimanje da se otvore džennetska vrata i da njegovi stanovnici uđu u njega.
3. Zauzimanje za pojedine stanovnike dženneta da se njihovi stepeni u Džennetu povećaju.
4. Zauzimanje za pojedine ljude da ne uđu u Vatru nakon što su zaslužili da uđu u nju.
5. Zauzimanje za ublaženje kazne njegovom amidži Ebu Talibu.
6. Što se tiče šeste vrste šefa'ata, ona je općenita, tj. pripada njemu, a i ostalim vjerovjesnicima, dobrim ljudima, melekima koji će se zauzimati za ljude muvehhide koji su ušli u Vatru, da se izvedu iz nje. Takvi će biti izvođeni a već su bili sagorjeli i postali ugljenisani, pa će biti bacani u Rijeku života i izrastat će kao što travke izrastaju u riječnom nanosu.

Neće biti zauzimanja za mnogobošce, jer Svevišnji Allah kaže:

﴿ فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَٰعَةُ ٱلشَّٰفِعِينَ ﴿٤٨﴾ ﴾

'Njima neće koristiti zauzimanje zauzimača.' (Prijevod značenja El-Muddessir, 48.)

Mu'tezili i havaridži porekli su izlazak velikih grješnika iz Vatre i odbacili hadise o šefa'atu, shodno svome pravcu, oslanjajući se na stranu el-ve'ida/prijetnje." (Opaske na djelo "Lum'atul-i'tikad", 154-155.)

dođe i otpočne sa suđenjem kojim će razdvojiti između Svojih robova, kada čekanje potraje i nakon što zatraže zauzimanje od svih odabranih poslanika i vjerovjesnika, počevši od Adema, Nuha, Ibrahima, Musaa i Isaa, kada će se svaki od njih ustegnuti i zatražiti opravdanje. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, tada će reći: "*Ja sam za to zauzimanje.*"

Također, zauzimat će se za vjernike da uđu u Džennet i on će biti prvi koji će zatražiti da mu se otvore vrata Dženneta, i zauzimat će se za pojedine stanovnike Dženneta da im se podignu stepeni i mjesta u Džennetu.

A što se tiče zauzimanja u kojem će učestvovati i drugi vjerovjesnici i meleki, to je zauzimanje za vjernike, koji su imali pri sebi velikih grijeha, da izađu iz Vatre nakon što postanu ugljenisani i nakon što izgore. Izaći će iz Vatre nakon dugog vremena. Boravit će u njoj hiljadama godina, a zatim će biti uvedeni u rijeku u Džennetu, za koju se kaže da se zove "Rijeka života", i u njoj će izrastati kao što klica izrasta iz sjemena. Nakon toga, uživat će u onome u čemu uživaju i ostali stanovnici Dženneta jer su imali pri sebi tevhid, bili su sljedbenici tevhida i akide.

Vjerovanje u pojavu Dedždžala i silazak Isaa, alejhis-selam

23. Vjerovanje da će se Dedždžal pojaviti. Između njegovih očiju pisat će "nevjernik"[1]. Obavezno je vjerovati u istinitost toga i hadise koji govore o tome.

24. Da će sići Isa, sin Merjemin, alejhis-selam, i ubiti Dedždžala u mjestu Babu Ludd.

 Ovo pitanje je od vjerovanja u gajb – nevidljivi svijet. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio je o sličnim stvarima koje će se događati u budućnosti i nama je obaveza vjerovati u njih i prihvatiti ih, jer su vjerodostojni hadisi koji govore o tome dostigli stepen tevatura – kategoričnosti.

Poslanik je opisao Dedždžala osobinama na osnovu kojih se zaključuje da je on insan, da je ćorav u desno oko, da će biti iskušenje mnogim ljudima. Allah, subhanehu ve te'ala, učvrstit će onoga koji bude na istini i njemu on neće biti iskušenje, jer će znati da je on lažljivac, zbog čega je i nazvan Dedždžalom, tj. onim koji mnogo laže i dolazi s velikim prevarama. [2]

---

[1] Zbog hadisa Enesa, radijallahu anhu, u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "*Nije Allah poslao nijednog vjerovjesnika a da on nije upozoravao svoj narod na ćoravog lažljivca. On je ćorav, a vaš Gospodar nije. Između njegovih očiju pisat će kafir – nevjernik.*" Buharija (7408), Muslim (2933).

[2] Brojni su i postojani hadisi koji ukazuju da je pojava Dedždžala jedan od predznaka Sudnjeg dana. Ibn Kesir, rahimehullahu te'ala, spominje ih u prvom dijelu knjige "Nihaje". Muslimanu je naređeno da se utječe od Dedždžala na svakom namazu nakon proučenog tešehhuda, salavata, a prije

Hadisi koji govore o silasku Isaa, također su dostigli stepen tevatura. [1] Isa, alejhis-selam, ubit će Dedždžala u mjestu Babu Ludd u Šamu, a nakon toga boravit će među muslimanima. Isto tako, slomit će krst, koji je kod kršćana, i ubit će svinju koju jedu. Uspostavit će džiziju, pa niko neće imati drugog izbora osim da prihvati islam ili bude pogubljen. Islam će se proširiti koliko Allah, subhanehu ve te'ala, bude htio. Sve će se to desiti

---

selama, jer je Dedždžal velika kušnja. Allaha molimo da nas sačuva zla Dedždžalove kušnje.

Šejh Ibn Džibrin kaže: "On je veliki lažljivac. Tvrdit će da je Gospodar. Allah će mu – kao ispit i kušnju – dati mnoge nadnaravne stvari. Hadisi koji govore o njemu su na stepenu tevatura, tako da je obavezno vjerovati u njihovu sadržinu." (Opaske na djelo "Lum'atul-i'tikad", 139-140.)

[1] Šejh Ibn Džibrin kaže: "Što se tiče silaska Isaa, sina Merjemina, alejhis-selam, on se spominje u mnogobrojnim hadisima koji obavezuju na čvrsto vjerovanje. Ibn Kesir, rahimehullahu te'ala, spomenuo ih je u tefsiru, pred kraj sure En-Nisa, kod riječi:

﴿وَإِن مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَـٰبِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِۦ قَبْلَ مَوْتِهِۦ ۝١٥٩﴾

'I neće biti nijednog sljedbenika Knjige a da neće povjerovati u njega, prije njegove smrti.' (Prijevod značenja En-Nisa, 159.) Ajet je protumačen da će svi sljedbenici Knjige povjerovati u njega nakon njegova silaska pred kraj ovoga vremena, a prije njegove smrti. I ovo je tumačenje najviše prošireno i prihvaćeno.

U hadisima koji govore o silasku Isaa, alejhis-selam, spominje se i bijeli minaret džamije u Damasku, zatim da će Isa, alejhis-selam, ubiti Dedždžala u mjestu Babu Ludd, a spominje se i da će on pravedno suditi, ubit će svinju, slomiti krst, uspostaviti džiziju, prepustiti imetak u korisne svrhe, zemlja će rađati s velikim bereketom. Boravit će na Zemlji sedam godina, zatim će umrijeti i muslimani će mu klanjati dženazu. Svevišnji Allah spominje njegovo uzdignuće u riječima:

﴿وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًۢا ۝١٥٧ بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيْهِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝١٥٨﴾

'I sigurno ga nisu ubili, već ga je Allah uzdigao k Sebi!' (Prijevod značenja En-Nisa, 157-158.), stoga će njegov silazak biti sa nebesa." (Opaske na djelo "Lum'atul-i'tikad", 140.)

u budućnosti, a kada tačno, to Allah, subhanehu ve te'ala, jedino zna.

Suština imana

25. Iman predstavlja riječi i djela, povećava se i smanjuje, kao što o tome govori predanje: "Vjernici najpotpunijeg imana jesu oni koji su najljepšeg morala."[1]

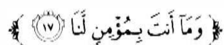
✍ Pitanje imana [2] je pitanje u kojem se ehli-sunnet razilazi s murdžijama i drugim.

Ehli-sunnet kaže: Iman predstavlja riječi i djela. Ulazi u ubjeđenje, riječi i djela. Sastoji se iz riječi srca i jezika, djela srca i tjelesnih organa. Riječi poput zikrova i sličnog tome bivaju od imana i ubjeđenja. Zikrovi srca bivaju od imana. Tjelesne radnje ulaze u suštinu imana. Dokaz tome su riječi Vjerovjesnika,

---

[1] Ebu Davud (4682), Ahmed (2/250, 472, 527), od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Ahmed Šakir, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan" (7396), dok, šejh Albani, rahimehullahu te'ala, ovaj hadis je ocijenio dobrim u "Zbirci vjerodostojnih hadisa" (751).

[2] Šejh Ibn Džibrin kaže: "Iman u arapskom jeziku ima značenje čvrste potvrde nečega. Dokaz tome su riječi Svevišnjeg Allaha:

'I ti nam nećeš vjerovati' (Prijevod značenja Jusuf, 17.) tj. ti nam to nećeš potvrditi.

U šerijatu, značenje imana je: govor jezikom, djelo udovima i ubjeđenje srcem.

- Pod govorom jezika misli se na izgovaranje dva šehadeta, učenje zikra, dove, učenje Kur'ana, i sve druge dobre riječi.
- Pod djelom udova misli se na: namaz, post, hadždž, džihad, otklanjanje zla rukom i sl.
- Pod ubjeđenjem srca misli se na: potvrdu, iskrenost, oslonac, ljubav i sl." (Opaske na djelo "Lum'atul-i'tikad", 130.-131.)

sallallahu alejhi ve sellem: "Iman se sastoji iz sedamdeset i nekoliko ogranaka. Najveći ogranak su riječi la ilahe illallah, a najniži ogranak je uklanjanje prepreke s puta, a i stid je dio imana." [1]

Tako su riječi la ilahe illallah od imana, a one su riječi jezika. Uklanjanje prepreke s puta je od imana, a to je djelo tjelesnih organa. I stid je od imana, a on je djelo srca. Takav slučaj je sa svim preostalim ograncima imana.

Zbog toga kažemo da su sva dobra djela od imana. Činjenjem dobrih djela povećava se iman, dok se grijesima smanjuje. Kod ehli-sunneta iman se povećava pokornošću, a smanjuje griješenjem. [2]

Allah, subhanehu ve te'ala, obavijestio nas je u Svojim riječima da se iman povećava: ﴿ لِيَزْدَادُوٓا۟ إِيمَٰنًا مَّعَ إِيمَٰنِهِمْ ﴾ **"...da bi još povećali vjerovanje oni koji imaju"** [3], i također: ﴿ فَزَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا ﴾ **"...njima je povećala vjerovanje..."** [4], i drugi kur'anski ajeti. I svaka stvar koja se povećava, mora se i smanjivati. Tako čovjek, ukoliko spominje i veliča Allaha, subhanehu ve te'ala, hvali Ga i zahvaljuje Mu se, njegovo vjerovanje se povećava, dok, ukoliko

---

[1] Buharija (9) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Ogranci imana"; Muslim (85) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Pojašnjenje broja ogranaka imana", u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu.

[2] Šejh Ibn Džibrin kaže: "Cilj povećavanja i smanjivanja jeste razlikovanje ljudi u vjeri na osnovu brojnosti djela i onoga što se nalazi u srcu. Pa, kada čini dobro djelo, poput zikra, sadake, džihada, iman vjernika se poveća, dok, kada učini grijeh, poput psovke, podrugivanja, uzdizanja i zavisti, njegov iman se smanji." (Opaske na djelo "Lum'atul-i'tikad", 132.)

[3] Prijevod značenja El-Feth, 4.

[4] Prijevod značenja Et-Tevbe, 124.

progovori nešto ružno, ili naruži ili opsuje nekoga, ili počini neki grijeh, njegovo vjerovanje se smanjuje.

Ostavljanje namaza

26. Onaj koji ostavi namaz postao je nevjernik. [1] Nema nijednog djela da njegovo ostavljanje predstavlja nevjerstvo osim namaza. [2] Onaj ko ostavi namaz, nevjernik je, i Allah, subhanehu ve te'ala, dozvolio je njegovo ubistvo.

Od djela koja su od imana – vjerovanja jeste i namaz. Svevišnji Allah rekao je: ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَـٰنَكُمْ﴾ **"Allah neće poništiti vaš iman"** [3], tj. njihove namaze koje su obavljali u pravcu Bejtul-Makdisa prije nego što se promijenila kibla. Dakle, Allah ih neće poništiti. Nazvao je namaz imanom jer je on jedan od plodova imana.

---

[1] Brojni i vjerodostojni su hadisi koji govore o nevjerstvu ostavljača namaza. Od njih su i:

- Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Doista, između čovjeka i mnogoboštva i nevjerstva je ostavljanje namaza.*" Muslim (82).
- Burejde b. El-Husajb, radijallahu anhu, rekao je: "Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '*Ugovor između nas i njih je namaz, pa ko ga ostavi, postao je nevjernik.*'" Tirmizi (2621), Nesai (462), Ibn Madže (1079), Ahmed (5/346).

[2] Abdullah b. Šekik, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Ashabi Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, nisu smatrali ostavljanje bilo kojeg djela nevjerstvom izuzev namaza." Tirmizi (2624). Hakim (1/7) bilježi ovo predanje kao spojeno od Abdullaha b. Šekika od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, i kaže da je vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima. Zehebi je rekao: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan." Arnaut u svojim opaskama na djelo "Šerhus-sunne" (1/180) kaže: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan."

[3] Prijevod značenja El-Bekare, 143.

Nema sumnje da je velika važnost i veličina namaza. Zbog toga je Allah, subhanehu ve te'ala, utvrdio spomen namaza u Kur'anu, spomenuvši ga na mnogim mjestima, a također i u Sunnetu je ukazano na važnost posvećivanja pažnje namazu.

Čuli smo pojedine hadise koji govore da je ostavljanje namaza nevjerstvo, tj. ustrajavanje u ostavljanju namaza smatra se nevjerstvom. Takav čovjek zaslužuje da se od njega traži da se pokaje, pa ako se pokaje, dobro i jeste, a ako se ne pokaje, onda se ubija. Ukoliko ustraje u ostavljanju namaza sve dok se ne ubije, tada se ubija ubistvom otpadnika. Prema njemu se odnosi kao prema otpadniku [1] jer je namaz jedno od najvećih

---

[1] Imam El-Begavi, rahimehullahu te'ala, u djelu "Šerhus-sunne" (2/179) rekao je: "Islamski učenjaci razilaze se po pitanju ljudi koji namjerno ne klanjaju propisane namaze.

- Ibrahim en-Nehai, Ibnul-Mubarek, Ahmed i Ishak smatrali su takvog nevjernikom. Omer, radijallahu anhu, rekao je: 'Nema udjela u islamu onaj koji ostavi namaz.' Ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao je: 'Ostavljanje namaza je nevjerstvo.' Abdullah b. Šekik, rahimehullahu te'ala, rekao je: 'Ashabi Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, nisu smatrali ostavljanje bilo kojeg djela nevjerstvom izuzev namaza.'
- Drugi učenjaci nisu smatrali takvog nevjernikom, i hadise koji govore o nevjerstvu ograničili su na one koji negiraju obavezu namaza, dok po pitanju drugih oni su samo prijetnja i ukor.
- Hamad b. Zejd, Mekhul, Malik i Šafija rekli su: 'Ostavljač namaza se ubija kao i otpadnik, s tim da time ne izlazi iz vjere.'
- Ez-Zuhri, kao i racionalisti rekli su: 'Ne ubija se, već se zatvara i bičuje sve dok ne počne klanjati, kao što se i onaj koji ostavi post, zekat i hadždž ne ubija.'"

Šejhu Abdullahu b. Džibrinu postavljeno je sljedeće pitanje: "Onome koji obavlja hadždž a ne klanja, da li mu je hadždž ispravan ili ne?" Šejh je odgovorio: "Ako mislite na onoga koji obavlja hadždž a ostavlja pet propisanih namaza tokom dana i noći, taj čini kao većina onih koji se pripisuju islamu u pojedinim islamskim državama, mnogi se nazivaju muslimanima, međutim, uza se nemaju ništa drugo do ime, pa ćete naći neke

obilježja vjere. Stoga i nema sumnje da nije dozvoljeno izigravanje s onim što ima ovoliku važnost.

---

od njih kako ne klanjaju sve vrijeme, drugi klanjaju samo džumu i bajrame, a što se tiče drugih vremena, oni ne poznaju namaze u njima, niti obavezne niti dobrovoljne. Ovi su - bez imalo sumnje – nemarni prema ovom velikom temelju, stubu vjere islama, najvažnijem temelju islama nakon dva šehadeta.

O nevjerstvu ostavljača namaza govore brojni hadisi. Učenjaci kažu da je značenje tih hadisa nevjerstvo u djelu, a ne nevjerstvo u ubjeđenju. U svakom slučaju, onaj koji obavi hadždž a ustrajava u ostavljanju namaza prije ili poslije hadždža, on je učinio jedno djelo, a ostavio drugo ogromno djelo.

Islamski učenjaci podijelili su se oko nevjerstva ostavljača namaza, pa su to pojasnili na sljedeći način:

- Ukoliko ostavi namaz negirajući njegovu obavezu, tada postaje nevjernikom i tada mu ne koristi niti hadždž, tj. hadždž mu postaje neispravan i ostaje i dalje na njemu obaveza hadždža, kao što mu nisu ispravna ni ostala djela.
- Dok ukoliko namaz ostavi iz nemara i lijenosti, tada ostaje u vjeri islamu, pripisuje se muslimanima, ali je u velikoj opasnosti jer je zapostavio veliki temelj i računa se da je počinio veliki grijeh. U tom slučaju njegov hadždž je ispravan i s njega je spala obaveza hadždža u islamu.

Većina islamskih učenjaka i valorizatora islamskih znanosti zauzela je stav o nevjerstvu ostavljača namaza, ništavnosti njegovog hadždža i ostalih djela, zbog općenitih hadisa o nevjerstvu ostavljača namaza." (Vidi: "Es-Siradžul-vehhadž lil-mu'temiri vel-hadždž", 124-125.)

Odlike ashaba

27. Najbolji čovjek iz ovoga ummeta, nakon njihovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, zatim Omer b. El-Hattab, radijallahu anhu, zatim Osman b. Affan, radijallahu anhu. Ovu trojicu stavljamo ispred svih kao što su ih stavljali i ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i oko toga se nisu razilazili.

28. Zatim, nakon ove trojice dolaze petorica članova šure: Alija b. Ebi Talib, Talha, Ez-Zubejr, Abdurrahman b. Avf i Sa'd, svi sposobni za hilafet i svi su imami. Do ovoga dolazimo na osnovu hadisa Ibn Omera, radijallahu anhuma: "Nabrajali smo a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je živ i njegovi ashabi mnogobrojni: Ebu Bekr, zatim Omer, zatim Osman, a zatim smo šutjeli." [1]

---

[1] Buharija (3655) u "Knjizi o odlikama ashaba", u poglavlju: "Odlike Ebu Bekra nakon Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem", na način: "Odabirali smo najbolje za vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa smo najboljim smatrali Ebu Bekra, zatim Omera b. El-Hattaba, a zatim Osmana b. Affana, radijallahu anhum."

Na ovakav spomenuti način u tekstu zabilježio ga je autor (imam Ahmed) u svom "Musnedu" (2/14), Ibnu Ebi Asim u "Es-Sunne" (552). Prenio ga je i Ibn Kesir u "El-Bidaje ven-Nihaje" (7/206) i (12/345) na sličan način u El-Bezzarevoj verziji, a zatim je rekao: "Ovaj lanac prenosilaca je vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima, ali ga oni nisu zabilježili."

Lanac prenosilaca ocijenio je vjerodostojnim i šejh Albani, rahimehullahu te'ala. Vidi: "Es-Sunne" od Ibni Ebi Asima (1195).

Ahmed Šakir, rahimehullahu te'ala, u svojim opaskama na "Musned" (4626) rekao je: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan."

29. Zatim, nakon članova šure, učesnici Bedra iz reda muhadžira, zatim učesnici Bedra iz reda ensarija, zatim ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, shodno njihovoj hidžri, jedan za drugim.

30. Zatim, najbolji ljudi nakon ovih ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jeste generacija u kojoj je on poslan, [1] svaki koji se družio s njim godinu, ili mjesec, ili dan, ili sat, ili ga je vidio, ubraja se u njegove ashabe i od toga mu pripada onoliko koliko se družio s njim, slušao od njega i gledao u njega. Onaj koji se najmanje družio s njim bolji je od generacije koja ga nije zapamtila pa makar sreli Allaha, subhanehu ve te'ala, sa svim dobrim djelima. Ovi koji su se družili sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, makar sat, slušali od njega, vidjeli ga svojim očima i vjerovali u njega, zbog tog svog druženja bolji su od tabiina makar oni činili sva dobra djela. [2]

Šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Ko god bude osporavao hilafet ovih imama, taj je zalutao više od magarca." Medžmu'ul-fetava (3/153).

Vidi: "Šerhul-akidetit-Tahavijje" (str. 467-489.)

[1] Zbog hadisa Imrana b. El-Husajna, radijallahu anhu, koji prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Najbolji od moga naroda jesu moja generacija, zatim oni koji su došli poslije njih, a zatim oni koji su došli poslije njih...*" Buharija (3650), Muslim (2535).

[2] Svevišnji Allah rekao je:

﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ﴾

"Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći, a i oni su zadovoljni Njime..." Prijevod značenja Et-Tevbe, 100.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Ne psujte moje ashabe! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada bi neko od vas udijelio*

 Islamski učenjaci u knjigama akideta govorili su o ashabima kao odgovor rafidijama koji većinu ashaba smatraju nevjernicima. Razlog toga jeste što su se rafidije prihvatili ubjeđenja da je Alija, radijallahu anhu, bio najpreči za hilafet od svih ashaba koji su bili prije njega a to su Ebu Bekr, Omer i Osman, pa su prenosili i lažne hadise da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio oporuku Aliji, radijallahu anhu, za hilafet. Međutim, kada su vidjeli da stvarnost ne odgovara njihovim ubjeđenjima, onome što su oni zastupali, počeli su širiti ubjeđenje da su Ebu Bekr, Omer i Osman kradljivci, da su prisvojili sebi ovu upravu i hilafet. Zbog toga su rafidije osudile sve ashabe koji su im dali prisegu, širili su ubjeđenje da je Aliji učinjeno nasilje jer je hilafet uzet od njega, a on je bio najpreči za vođstvo i hilafet.

Nisu se zaustavili na ovome, već su širili ubjeđenje da su ovi ashabi nevjernici, da su se odmetnuli primjenjujući na njih hadis: "Doista, ti ne znaš šta su oni uveli od novina nakon tebe!" [1] Također, rafidije su počele širiti laži o njima, stoga je

---

zlata koliko je brdo Uhud, ne bi dostigao vrijednost mudda – pregršta jednog od njih pa čak ni pola toga." Buharija (3673), Muslim (2541), od Ebu Seida el-Hudrija, radijalahu anhu. Dokazi koji govore o odlikama ashaba i činjenici da su oni najbolji iz ovoga ummeta brojni su i potvrđeni.

[1] Ovaj hadis govori o ljudima koji će biti otjerivani sa Havda Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa će Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reći: "*Moji ashabi! Moji ashabi!*" Nakon toga će mu se reći: "Doista, ti ne znaš šta su oni uveli od novina nakon tebe." Buharija (6576), Muslim (2297) od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, a već je prethodio njegov izvod. Nema sumnje da će sa njegovog Havda biti otjerivani oni koji se nisu pridržavali sunneta, nisu postupali po njemu, već su uvodili novine u vjeri, i slični njima koji su se okrenuli od šerijata.

bilo neophodno da sljedbenici sunneta odgovore na ove laži, tako da su veliku pažnju posvetili hadisima o odlikama ashaba. Pojasili su da je redoslijed ashaba u hilafetu krenuo od onoga koji je istinski bio najpreči za njega, a to je Ebu Bekr, radijallahu anhu, kojeg su nazvali halifa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i u tom mišljenju bili su jedinstveni. Svi ashabi dali su mu prisegu jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio zadovoljan za svoga života da ga on mijenja u predvođenju namaza kada je bio bolestan, govoreći: "*Naredite Ebu Bekru neka klanja ljudima.*" [1] Dakle, često je govorio: "Naredite Ebu Bekru", tako da su mu neke od njegovih supruga rekle: "Kada bi naredio Omeru?" – to je rekla Aiša, a zatim Hafsa – a on je uzvratio: "*Naredite Ebu Bekru neka klanja ljudima, uistinu, vi ste Jusufove prijateljice!*" U tim danima u kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio bolestan, Ebu Bekr je redovno i ustrajno predvodio namaz.

Nakon što je preselio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi su se složili oko prisege Ebu Bekru, radijallahu anh, kao imamu i halifi. Govorili su: "Zadovoljni smo za naš dunjaluk onim kojim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio zadovoljan za našu vjeru", tj. kada ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzimao za zamjenika u namazu, pa

---

A što se tiče ashaba koji su ostali na sunnetu, postupali po njemu, borili se i pomagali ovu vjeru, nema nimalo sumnje da su oni na istini i Pravom putu, da će oni pristupiti Havdu, piti s njega i neće biti otjerani.
Međutim, rafidije, Allah ih ubio, komentarišu hadise po svojim prohtjevima, svome pravcu i ubjeđenjima, kako bi ljude privukli sebi i dokazali im da su oni na istini. Istina je da su oni daleko od istine kao što su nebesa udaljena od Zemlje.

[1] Buharija (664) u "Knjizi o ezanu", u poglavlju: "Veličina bolesti pri kojoj se prisustvuje džematu", od Aiše, radijallahu anha.

preče je da bude halifa – nasljednik u cijeloj upravi. Složili su se oko toga i nisu se razilazili.

Brojni su hadisi koji govore o odlikama Ebu Bekra, radijallahu anhu. Njihov najveći broj spomenuo je imam Ahmed u svojoj knjizi koju je nazvao "Odlike ashaba" u kojoj se nalaze i hadisi o odlikama Omera, Osmana i Alije, radijallahu anhum.

Sljedbenici sunneta zadovoljni su svim ashabima i ubijeđeni su da su ashabi najbolji ljudi ovoga ummeta, koji je najbolji od svih drugih ummeta. Najbolja generacija ovoga ummeta jeste generacija u kojoj je poslan Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od njih su najbolji ashabi, a najbolji od ashaba su četvorica halifa. Najbolji od njih je Ebu Bekr, pa je on najbolji iz ovoga ummeta nakon Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Na ovome su složni imami selefa, imami ehli-sunneta. O tome govori hadis Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao: "Govorili smo a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je živ: 'Ebu Bekr, zatim Omer, a zatim Osman.' [1] Vijest o tome stizala bi do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on ne bi negirao." [2] Dakle, nije negirao ovaj redoslijed koji su oni sačinili na osnovu njihovih odlika.

Kategorično se prenosi od Alije, radijallahu anhu, da je on, dok je držao hutbu, rekao: "Najbolji iz ovoga ummeta nakon njegova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je Ebu Bekr, a zatim Omer." To su njegove poznate riječi koje se prenose brojnim putevima.

---

[1] Prethodio je izvod hadisa.

[2] Ovaj dodatak je vjerodostojan i došao je brojnim putevima koji su spomenuti kod Ibni Ebi Asima u "Es-Sunne" (2/568, 569), (br. 1194-1197), i kod Taberanija u "Mu'džemul-kebiru".

Međutim, rafidije su zbunjen narod. Ne prihvataju od Alijinog govora ono što je suprotno njihovu ubjeđenju iako tvrde da je on bio najpreči za upravu i istinu. Ali, kada se suprotstavlja njihovom ubjeđenju, oni odbacuju ovaj jasni dokaz iz Alijinog, radijallahu anhu, govora.

Ebu Bekr, radijallahu anhu, je pred kraj svoga života i na svojoj samrti oporučio hilafet Omeru, radijallahu anhu, što su ashabi i prihvatili, pa su dali prisegu Omeru, radijallahu anhu. Bili su složni oko prisege Omeru kao drugom halifi. Inače, Omer je prvi koji je prozvan nadimkom "emirul-mu'minin". Upravljao je hilafetom deset godina sve dok ga nije ubio Ebu Lu'lu'a. Muslimani su bili pogođeni njegovim ubistvom kao nijednom sličnom teškoćom nakon smrti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Za vrijeme svoje vladavine revnosno i savjesno obnašao je svoju funkciju. Pravedan je bio prema ljudima, živio je s njima i ostavio lijepa sjećanja na sebe.

Nakon njega, prisega na hilafet data je Osmanu, koji je na funkciji halife ostao sve dok ga nisu ubili buntovnici koji su se pobunili protiv njega. Kada je ubijen, za hilafet nije bilo prečeg od Alije, radijallahu anhu, pa mu je prisega data u potpunosti, izuzev stanovnika Šama, koji su se suzdržali od davanja prisege sve dok im Alija ne isporuči Osmanove ubice. Nakon toga su se odvojili, pa je došlo do sukoba između Šamljana i Iračana. Alijin hilafet bio je prihvaćen u Iraku, Hidžazu, Jemenu, Horosanu, a odbijen u Šamu i Misru (Egiptu) koji su bili pod upravom Muavije sve dok Alija, radijallahu anhu, nije ubijen.

Kada je ubijen, hilafet nakon njega preuzeo je njegov sin Hasan, na samo pola godine, a zatim ga prepustio Muaviji.

U svakom pogledu, ashabi, radijallahu anhum, su najbolja generacija ovoga ummeta. Oni su najpreči da se Allahova milost i zadovoljstvo traži za njih zbog njihova preticanja svih u

islamu, kao i odlika koje neće drugi mimo njih nikada postići. Vjerodostojno se prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "*Ne vrijeđajte moje ashabe! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada bi neko od vas udijelio zlata koliko je brdo Uhud, ne bi dostigao vrijednost mudda – pregršta jednog od njih, pa čak ni pola toga.*" [1] Dakle, ukoliko onaj koji bi kao milostinju podijelio zlata koliko je brdo Uhud – i pored veličine ovoga imetka – ne bi dostigao vrijednost milostinje jednog od njih u visini od jednog *mudda,* koji iznosi četvrtinu *sa'a* ili čak pola tog *mudda*, to ukazuje da njihovu milostinju i njihova djela niko nakon njih ne može dostići.

Bez imalo sumnje, onaj koji je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao vjernik i ustrajavao u svome imanu sve dok nije umro kao takav, njemu pripada vrijednost suhbeta, tj. vrijednost druženja sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, svjedočenja njegove poslanice, davanja mu prisege ili vrijednost samog gledanja u njega. Dakle, ashabima pripada ova odlika, vrijednost, i niko mimo njih ne može je postići.

Nakon ashaba dolaze tabiini. Vjerujemo da su najbolji iz ovoga ummeta, nakon njegova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prva generacija, a to su ashabi, a zatim njihovi učenici i njihova djeca koji su učili od njih i koji su prihvatili islam na njihovim rukama.

Zatim, nakon tabiina dolaze tabi-tabiini. Dokaz tome su riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Najbolji od moga naroda jesu moja generacija, zatim oni koji su došli poslije njih, a zatim oni koji su došli poslije njih...*" [2] Nakon svoje generacije spomenuo je dvije ili tri generacije, a zatim ušutio.

---

[1] Prethodio je izvod hadisa.

[2] Prethodio je izvod ovoga hadisa.

Ovo je dokaz da su prve tri generacije najbolje generacije iz ovoga ummeta.

Zbog svega toga, u njihovo vrijeme istina i sunnet bili su rašireni, sljedbenici sunneta brojni, a novotari poniženi.

Novotari nisu bili u mogućnosti, osim u četvrtom stoljeću i poslije njega, da šire svoje zablude, pa se nakon toga uvećao broj onih koji su odbacivali sunnet. Učvrstili su se mu'tezili, džehmijje i njihovi sljedbenici, također, kaderijje, džebrijje, šiije i ostali novotari slični njima. U tom periodu uspjeli su se proširiti pa je uprava u Iraku prešla u njihove ruke, tj. u vrijeme države Buvejhijjina. U Šamu su preuzeli vlast oni koji su se nazivali Fatimijama, a potjecali su od Ubejdijja. Nisu prestali vladati sve dok Uzvišeni Allah nije oslobodio ljude istih, međutim, njihov utjecaj u tim državama i uvriježena praksa ostala je i do današnjih dana. Ali, Allah, subhanehu ve te'ala, ostavio je i sljedbenike sunneta koji će im odgovarati i pojašnjavati njihove zablude.

Dakle, muslimani su ubijeđeni u vrijednost ashaba, ubijeđeni su da su oni najbolja generacija ovoga ummeta i ovaj ummet najbolji od svih drugih ummeta.

Što se tiče laži koje rafidije pripisuju ashabima, da su radili to i to, da je Ebu Bekr, radijallahu anhu, uradio to i to, da je Omer, radijallahu anhu, uradio to i to – napadaju Ebu Bekra, radijallahu anhu, da je odobrio postupak Halida, radijallahu anhu, i da ga je nazvao Allahovom sabljom, a Halida, radijallahu anhu, optužuju da je ubio Malika b. Nuvejra, a zatim se iste noći oženio njegovom ženom bez pričeka, zatim optužuju Ebu Bekra, radijallahu anhu, da je on to sve odobrio i rekao: "Žene nisu više u stanju da rode nekoga sličnom Halidu" – sve ovo govore s ciljem blaćenja Ebu Bekra, radijallahu anhu, a sve je to, doista, jasna laž.

Halid, radijallahu anhu, je čist i visoko od toga da se oženi ženom dok je ona u pričeku i da ubije čovjeka muslimana zbog njegove žene kako bi je oženio. Sve su ovo rafidijske laži koje oni iznose na časne ashabe, radijallahu anhum.

A što se tiče njihovih laži koje iznose na Omera, radijallahu anhu, da je izostao iz Usamine, radijallahu anhu, vojske, mi kažemo da mu je to Ebu Bekr, radijallahu anhu, zabranio, jer ga je smatrao ministrom, pomoćnikom, bez kojeg on nije mogao, a poslao je Usaminu vojsku koja je otišla gdje je trebala, a zatim se vratila zdrava i čitava s plijenom.

Također, optužuju ashabe da su se oni okrenuli od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u bitki na Hunejnu, kako stoji u riječima Svevišnjeg Allaha: ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾﴾ **"...pa ste se u bijeg dali."** [1] Allah, subhanehu ve te'ala, oprostio im je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, im je oprostio. To se desilo nakon što su ih mnogobošci stali gađati brojnim stijelama, a zatim ih snažno napali. Međutim, nakon što ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao, vratili su mu se. Ne spominje se ko je sve tačno ostao s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i ne spominje se da je Alija, radijallahu anhu, bio od onih koji su ostali postojani s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Pouzdano se zna za Abbasa i Harisa b. Abdul-Muttaliba da su oni ostali s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Stoga, tvrdnja da su zabludjeli nevjernici i licemjeri svi oni koji su se povukli, nedvojbeno je velika laž na ashabe, radijallahu anhum.

Optužuju ashabe da su ostavili jedne prilike samog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na džumi, kako stoji u

---

[1] Prijevod značenja Et-Tevbe, 25.

riječima Allaha: ﴿ ٱنفَضُّوٓاْ إِلَيۡهَا وَتَرَكُوكَ ﴾ **"...pohrlili su prema njoj i tebe samog da stojiš ostavili"** [1]. Mi kažemo da ovo također nije vrijedno napada i optužbe, jer potvrđujemo da su se oni vratili i također ne znamo pouzdano je li Alija, radijallahu anhu, bio od onih koji su ostali uz Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ga oni hvale. Rafidije ga hvale zbog toga, a i on je bio od onih koji su izašli. Mi tvrdimo da su izašli, a zatim se vratili i upotpunili namaz s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Allah, subhanehu ve te'ala, spominje ih u riječima:

﴿ قُلۡ مَا عِندَ ٱللَّهِ خَيۡرٞ مِّنَ ٱللَّهۡوِ وَمِنَ ٱلتِّجَٰرَةِۚ وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ١١ ﴾

"Reci: 'Ono što je u Allaha, bolje je od veselja i trgovine.'" [2]

U svakom slučaju, sve su to potvore i laži koje iznose na ashabe, radijallahu anhum, da bi zavarali ljude, a oni su, ustvari, najudaljeniji od istine i Pravog puta.

[1] Prijevod značenja El-Džumu'a, 11.
[2] Prijevod značenja El-Džumu'a, 11.

Slušanje i pokoravanje predvodnicima

31. Slušanje i pokoravanje vođama i zapovjednicima vjernika, bili oni dobri ili grješnici, onima koji preuzmu vođstvo, koje ljudi podrže i budu zadovoljni njima, pa čak i ako bi ih sabljom prisilili na pokornost samo da bi postali vođe i nazvali se zapovjednicima vjernika. [1]

32. Ako zapovjednici pozovu na odlazak u borbu, bez obzira jesu li dobri ili grješnici, obaveza odazivanja traje sve do Sudnjeg dana, ne ostavlja se.

33. U ingerenciji zapovjednika je podjela plijena, sprovođenje šerijatskih kazni – odmazdi. Niko nema pravo da ih napada niti da im se suprotstavlja.

34. Dozvoljeno je izdvojiti sadaku vođama i to se primjenjuje. Onome ko im izdvoji, bili oni dobri ili grješnici, takav postupak bit će ispravan. [2]

---

[1] Zbog hadisa Ubade b. Es-Samita, radijallahu anhu, koji je rekao: "Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dali smo prisegu na slušanje i pokoravanje u teškoći i blagostanju, zadovoljstvu i prijeziru, i da se nećemo udaljiti od poslušnosti pretpostavljenima pa makar i bili nepravedni prema nama, da ćemo uvijek govoriti istinu i da se nećemo bojati, radi Allaha, ničijeg prijekora." Buharija (7199), Muslim (1709).

[2] Komentator Tahavijine Poslanice kaže: "Tekstovi Kur'ana i sunneta kao i konsenzus prethodnika ovog ummeta ukazuju da je vladar: imam u namazu, sudija, vojskovođa, onaj koji skuplja sadaku (zekat), onaj kome se pokorava u pitanjima idžtihada. Nije na njemu da se on pokorava svojim sljedbenicima u pitanjima idžtihada, već je na njima da se oni pokoravaju njemu u tome, da ostave svoje mišljenje radi njegova. Uistinu, korist u zajednici i jedinstvu kao i šteta u cijepanju i razilaženju jedno je od bitnih zasebnih pitanja." Šerhul-akidetit-Tahavijje (376).

35. Klanjanje dva rekata džuma-namaz za vladarom, kao i za njegovim zamjenikom, dozvoljeno je, trajno i potpuno. Ko ih bude ponavljao, taj je novotar, onaj koji ostavlja predanja, suprotstavlja se sunnetu i takav od vrijednosti džume nema ništa. Ukoliko ne bude smatrao ispravnim klanjanje namaza za vođama, ma ko oni bili, dobri ili grješnici, to je pogrešno, jer sunnet je da klanja za njima dva rekata i da bude uvjeren da je džuma potpuna. U tvojim prsima prema tome ne smije biti ničega lošeg. [1]

 Ove riječi su odgovor havaridžima koji su se suprotstavili vođama, ali su i odgovor mu'tezilima koji dozvoljavaju borbu protiv vladara, smatrajući takav postupak naređivanjem dobra i odvraćanjem od zla.

Vođe su oni kojima pripada vlast, koji predvode islamski narod, svejedno da li oni došli na vlast na osnovu oporuke prethodnog vladara ili su se domogli vlasti nasilno. Nema

---

[1] Komentator Tahavijine Poslanice kaže: "Znaj da je dozvoljeno čovjeku da klanja za onim za koga se ne zna da čini novotarije ili razvratna djela. U tome se slažu svi islamski učenjaci. Također, nije od uvjeta ispravnosti klanjanja za nekim da klanjač poznaje ubjeđenje imama, niti da ga provjerava pa ga pita: 'U šta si ti ubijeđen?' Naprotiv, na njemu je da klanja za onim čije stanje nije poznato. Čak, ukoliko bi klanjao za novotarom koji poziva u svoju novotariju ili za fasikom – velikim grješnikom čiji su grijesi vidljivi, a taj je stalni imam i nije moguće obaviti namaz osim za njim, poput imama na džuma-namazu i bajram-namazima, ili namaza tokom hadžskih obreda npr. na Arefatu i slično, kod većine selefa – prethodnih generacija i halefa – potonjih generacija čovjek će klanjati za takvim imamom. Onaj koji ne klanja džuma-namaz za imamom grješnikom, taj je novotar, prema mišljenju većine islamskih učenjaka, jer su ashabi klanjali džuma-namaz i druge namaze u džematu za imamima grješnicima i svoje namaze nisu ponavljali. Kao što su Ibn Omer i Enes, radijallahu anhum, klanjali za Hadždžadžom b. Jusufom." Šerhul-akidetit-Tahavijje (374).

sumnje da je obaveza pokoravati se i slušati onoga kome pripadne vlast i strogo je zabranjeno boriti se protiv njega. To zbog toga što izlazak na vladare dovodi do smutnje i velike štete po muslimane. Koliko je zbog takvih ispada ubijeno muslimana?! Koliko je zbog takvih postupaka zatvoreno muslimana?! Koliko je učinjeno štete muslimanima i muslimanskim učenjacima?! Zbog toga su učenjaci kazali: "Obavezna je poslušnost i pokornost vladarima", dokazujući to mišljenje riječima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Oporučujem vam poslušnost i pokornost* – tj. vladarima – *pa makar i sakati abesinski rob upravljao vama.*" [1] Dakle, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se takav sluša i da mu se pokorava u svemu osim u grijehu, u tome im se ne pokorava zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Nema pokornosti stvorenju u griješenju prema Stvoritelju.*" [2] Ali i pored toga, nije dozvoljeno stupiti u oružni sukob s njima, niti im otkazati općenitu pokornost.

Što se tiče djela koja se posebno s njima (vladarima) obavljaju, pa vođa uglavnom predvodi borbu i predvodi hadždž. Stoga učenjaci i kažu: "Obavljanje hadždža i odlazak u džihad sa vođama su trajne obaveze, bez obzira bili oni dobri ili grješnici." To su njihova najbolja djela. Pa, ukoliko preuzme zapovjedništvo u bitki, a bude činio neke grijehe, poput pijenja alkohola ili slušanja muzike, to neće biti razlog da mu se otkaže

---

[1] Muslim (1298) u hadisu Ummul-Husajna, radijallahu anha.

[2] Ahmed u "Musnedu" (1/131) sa verzijom: "*Nema pokoravanja stvorenju u grijehu Stvoritelju.*"

Zabilježili su ga i: Ibn Ebi Šejbe (12/546), El-Hatib u "Tarihu Bagdad" (3/145) i (10/22), Sujuti u "Ed-Durer el-mensur" (2/177) od Alije b. Ebi Taliba, radijallahu anhu. Ahmed Šakir, rahimehullahu te'ala, u valorizaciji Ahmedova "Musneda" (1095) je rekao: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan."

pokornost. Također, ukoliko bi predvodio hadždž neki od vladara za kojeg se zna da ima određenih propusta i grijeha, prihvatanje uprave nad hadždžom je njihovo dobro djelo, pa stoga im se neće otkazati pokornost niti će dizati ustanak protiv njih.

Također, oni dijele imetak. Podjela ratnog plijena i imetka pripada njima i oni će ga podijeliti kako Allah zapovijeda onima koji su ga potrebni i od njih će se to prihvatiti.

Također, njima se daje sadaka, zekat i slično, oni ih skupljaju. Onaj ko im ih dadne, skinuo je sa sebe dužnost i nije obavezan da ponovo izdvaja iz svoga imetka.

U svakom slučaju, vladari su oni kojima pripada potpuna uprava. Obavezno je pokoravati im se u svemu što nije grijeh. Strogo je zabranjeno suprotstavljati im se i otkazivati im pokornosti jer iz toga proizlaze neredi i smutnje.

Također, ispravno je klanjanje namaza za njima. Vladari predvode džuma-namaz i bajram-namaze i klanja se za njima makar imali kod sebe nekih razvratnih djela i grijeha.

Pojedini novotari zastupaju mišljenje da nije ispravan namaz obavljen za njima, makar imam bio vladar ili namjesnik, pa takvi ponavljaju namaze za njima, a ovakvi postupci su pokazatelji gruboće i pretjerivanja. Ashabi su klanjali za imamima ili vođama koji su imali kod sebe nešto od grijeha poput Hadždžadža, Ibn Zijada, Velida b. Ukbe i sličnih, i nisu ponavljali namaze.

Izlazak na vladare

36. Onaj koji izađe na nekog od muslimanskih vladara a ljudi su se već okupili oko njega, potvrdili mu vođstvo na bilo koji način – sa zadovoljstvom ili prinudom – ovaj haridžija svojim postupkom razjedinjuje muslimane, suprotstavlja se predanjima koja se prenose od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa ukoliko ovaj koji izađe na vladara umre na tome, umrijet će džahilijjetskom smrću. [1]

37. Nijednom čovjeku nije dozvoljeno ubistvo vladara niti pobuna protiv njega. Onaj koji to učini, smatra se novotarom i onim ko izmišlja na sunnet i Pravi put. [2]

Pobunom protiv vladara nastaju veliki neredi: dolazi do smutnje, ubistva i nestanak dobrih ljudi, ponižavanja vjernika, učenjaka, radnika za vjeru, kao što se dogodilo u prvim vremenima, naprimjer, kada su se neki pobunili protiv

---

[1] Zbog hadisa Ibnu Abbasa, radijallahu anhuma, koji prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko vidi kod svoga vođe nešto što prezire, neka se strpi na tome, jer, uistinu onaj koji se odvoji od džemata koliko je jedan pedalj, taj će umrijeti džahilijjetskom smrću.*" Buharija (7054), Muslim (1849).

[2] Komentator Tahavijine poslanice je rekao: "A što se tiče pridržavanja za njihovu pokornost, ona je potrebna pa makar oni bili i nasilnici, jer iz izlaska na njih i odbacivanja njihove pokornosti nastali bi mnogo veći neredi od onih koji oni čine svojim nasiljem. Naprotiv, u strpljenju na njihovom nasilju, opraštanje je loših djela, uvećavanje nagrade. Uistinu, Allah im nije prepustio vlast nad nama ni zbog čega drugog do naših loših djela. Nagrada nam je srazmjerna djelima. Na nama je da se potrudimo u traženju oprosta, pokajanju i popravku naših djela." Šerhul-akidetit-Tahavijje (381).

Hadždžadža za vrijeme njegove vladavine, poput Ibnul-Eš'asa koji je razvrgnuo prisegu datu vođi vjernika Abdulmeliku. Naime, on je otkazao je pokornost namjesniku Iraka, tj. Hadždžadžu, a zatim se oko njega okupio veliki broj ljudi pa čak mnogo i učenjaka iz reda tabiina u tom vremenu. Rezultat njihovog postupka – nakon što ih je Hadždžadž savladao – bio je njihovo razbijanje i ubistvo. Nakon toga ubijen je ogroman broj ljudi, od kojih je zadnji bio Seid b. Džubejr, rahimehullahu te'ala.

Također, isti slučaj bio je sa Kutejbom b. Muslimom, velikim konjanikom, borcem, osvajačem, koji je otkazao pokornost Sulejmanu b. Abdulmeliku i tada su se borili protiv njega sve dok nije i ubijen. Ibn Kesir, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Na njega se odnosi hadis da onaj koji umre a na svome vratu nema prisegu (datu nekome), taj je umro džahilijjetskom smrću, izuzev što se Allahova milost traži za njega jer je on ulagao veliki napor u džihadu, oslobodio mnoge zemlje poput zemlje Sinda i država iza rijeke."

Isto se dogodilo i sa Ibnul-Mihlebom nakon što je otkazao pokornost i nastojao da preuzme stvar u svoje ruke usljed čega je došlo do velike smutnje.

Također i pred kraj vladavine Umejevića kada se pobunio Zejd b. Alija b. Husejn koji je nastojao da upravu preuzme u svoje ruke, nakon čega je ubijen zajedno sa svojim pristalicama.

Također, za vrijeme hilafeta Mensura pobunila su se dvojica alevita Muhammed b. Abdullah b. Hasan i njegov brat Abbas. Svakom od njih prisegu je dalo mnogo ljudi, da bi nakon toga svi bili pobijeni.

U svakom slučaju, nije dozvoljena pobuna protiv vladara, jer na taj način dolazi do poniženja i omalovažavanja dobrih ljudi.

Poznato je da se u rukama zapovjednika nalazi vlast, pa je neophodno pokoravati im se izuzev u stvarima koje su grijeh. Strogo je zabranjena pobuna protiv njih zbog riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "*Sve dok ne vidite jasno nevjerstvo za koje imate jasan dokaz od Allaha*" [1], i, nakon što je bio upitan: "Zar se nećemo boriti protiv njih?", rekao je: "*Ne, sve dok među vama uspostavljaju namaz.*" [2]

Dakle, čak i ako vladari budu imali uočljive propuste, nedostatke ili manjkavosti, ili se primijetilo kod njih nešto od grijeha, to ne može biti razlog pobune protiv njih sve dok budu uspostavljali namaz i pokazivali znakove islama.

[1] Buharija (7056) u "Knjizi o smutnjama", poglavlje "Riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Vidjet ćete nakon mene stvari koje prezirete.'" Muslim (1841) u "Knjizi o upravi", poglavlje "Obaveznost pokoravanja vladarima ..." od Ubade b. Es-Samita, radijallahu anhu.

[2] Muslim (1480) od Ummu Seleme, radijallahu anha.

Borba sa kradljivcima i havaridžima

38. Ubijanje kradljivaca i havaridža dozvoljeno je ukoliko napastuju čovjeka, njegov život i imetak. Takvom čovjeku obaveza je boriti se za svoj život i imetak, i braniti ih svim sredstvima, koliko je u mogućnosti. Međutim, ako se udalje od njega i ostave ga, ne treba ih tražiti niti se raspitivati o njima, nego će to prepustiti imamu i vladarima muslimana. Dakle, na čovjeku je samo da se odbrani i da svojim zalaganjem na tome ne namjerava ničije ubistvo. Međutim, ako u samoodbrani nekoga ubije, pa Allah će tog ubijenog napadača udaljiti, a ukoliko on pogine braneći sebe i svoj imetak, nadati se da bude primljen kao šehid, kako se navodi u hadisima. U svim ovim predanjima koja govore o spomenutom, zaista se samo naređuje odbrana, [1] **dakle, napadnutom nije naređeno da ubije napadača ili da traga za njim, niti mu je dozvoljeno da ga ubije ili da nad njim sprovede šerijatsku kaznu ukoliko padne, bude ranjen ili ga zarobi, već će njegov slučaj prepustiti onome kome je Allah dao upravu**

---

[1] Kako se spominje u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže: "Neki čovjek je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: 'Allahov Poslaniče! Šta misliš ako bi došao neki čovjek i htio da uzme moj imetak?' Odgovorio je: *'Ne daji mu svoj imetak.'* 'Šta misliš ako se bude htio (radi toga) boriti sa mnom?', ponovo je upitao čovjek, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: *'Bori se i ti s njim.'* 'Šta misliš ako me ubije?', čovjek je upitao. *'Pa ti si šehid?'*, odgovorio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. 'A šta kažeš ako ja njega ubijem?', ponovo je čovjek upitao, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *'On je u Vatri.'*" Muslim (140).

nad njim i on će mu suditi.

Kradljivci su oni koji uzurpiraju tuđi imetak, a nalik njima su otmičari i oni koji presreću ljude na putevima i drugi slični njima. Uočljivo je da su navedene osobe muslimani, pa kada posegnu za oružjem, borit će se s njima kako bi se odvratili. Allah, subhanehu ve te'ala, spominje da je potrebno uzvratiti na njihove postupke, pa kaže Svevišnji:

﴿إِنَّمَا جَزَٰٓؤُاْ ٱلَّذِينَ يُحَارِبُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَيَسۡعَوۡنَ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَسَادًا أَن يُقَتَّلُوٓاْ أَوۡ يُصَلَّبُوٓاْ﴾

"Uistinu, oni koji se suprotstavljaju Allahu i Njegovom Poslaniku, i koji čine nered na Zemlji, trebaju biti ubijeni ili razapeti."[1]

Dakle, ukoliko kradljivci provale u neku od kuća radi krađe novca, vlasnik kuće treba ih prvo pokušati odvratiti na lijep način i neće odmah stupiti u borbu. Međutim, ukoliko osjeti kod njih snagu i spremnost na sukob, borit će se s njima. Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je jedne prilike ušao kod njega kradljivac pa je Ibn Omer isukao pred njim sablju, i da njegovi sinovi nisu ščepali kradljivca, Ibn Omer bi ga ubio. Vjerovatno je Ibn Omer primijetio na njemu da je došao radi činjenja nereda, ili da kod njega nema granice, ili da nije od zaštićenih.

Međutim, u situacijama u kojima dokazi zabranjuju borbu, prijestupnike je potrebno odvratiti na najljepši način, a ako neki od njih bude ranjen, nije dozvoljeno dokrajčiti ga, niti je dozvoljeno tragati za odbjeglim, onim koji je savladan, nego će

---

[1] Prijevod značenja El-Maide, 33.

se takav pustiti. Sve ovo ukazuje da oni nisu ovim djelima izašli iz islama.

Nakon što ih opomene, zaprijetit će im i zastrašit će ih, pa ako podsjećanje, prijetnja i zastrašivanje ne budu od koristi, pokazat će im snagu kojom ih može odvratiti i spriječiti u činjenju prijestupništva. Međutim, ako ne odustanu, upotrijebit će silu, ali u najmanjem obliku. Naprimjer, ako bude dovoljno da ih udari motkom, ograničit će se na taj udarac i neće upotrebljavati oružje, ali ako to ne bude dovoljno, upotrijebit će nož prije sablje, a ako ni to ne bude dovoljno, tada će upotrijebiti sablju ili drugo oružje koje se danas koristi, kao pištolj i slično. To će učiniti samo kako bi odvratio njihovo zlo od sebe, svejedno da li oni došli s namjerom da ga ubiju, ili da uzmu njegov imetak, ili da obeščaste njegovu porodicu ili slično tome. Svi ovi kradljivci, uzurpatori, odvratit će se kako bi se sačuvalo njihova zla ili će se njihov slučaj prepustiti nadležnoj osobi koja će ih adekvatno sankcionirati.

Garantovanje Dženneta ili Vatre određenom pojedincu

39. Ne svjedočimo nikome od pripadnika Kible – zbog nekog djela koje počini – Džennet ili Vatru. Nadamo se za dobrog, ali i strahujemo za njega, isto kao što strahujemo za grješnika i nadamo se Allahovoj milosti za njega.

✍ Ovo je od vjerovanja ehli-sunneta vel-džemata: oni ni za koga ne tvrde da je u Džennetu ili da je u Vatri, pa makar se na njega i odnosili pojedini hadisi. Postoje hadisi kojima se prijeti, ali i hadisi koji obveseljavaju. Ehlis-sunnet vel-džemat kažu: "Njegov slučaj prepuštamo Allahu."

Naprimjer, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Doista, Allah je zabranio Vatri onoga koji kaže: 'La ilahe illallah', tražeći time Allahovo zadovoljstvo.*" [1] Ovo je jedan od hadisa koji obveseljavaju, ali nećemo za svakoga onog kojeg čujemo da izgovara ove riječi reći: "Ovaj je od stanovnika Dženneta, on je zabranjen Vatri!", nego ćemo reći: "Njegov slučaj je kod Allaha!" Jer, ihlas je skrivena stvar.

Također, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*U Džennet neće ući onaj u čijem se srcu nalazi trun oholosti*" [2], i rekao je: "*Neće ući u Džennet onaj koji kida veze i koji prenosi*

---

[1] Muslim (657) u "Knjizi o mesdžidima i mjestima za namaz", u poglavlju "Dozvoljenost izostajanja iz džemata zbog opravdanog razloga" od Itbana b. Malika, radijallahu anhu, u podužem hadisu.

[2] Muslim (91-148, 149) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Zabranjenost oholosti" od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu.

tuđe riječi." [1] Shodno tome, hoćemo li reći: "Ovi su od stanovnika Vatre?" Ne! Njihov slučaj je kod Allaha, subhanehu ve te'ala. Ono što je bilo u njihovim srcima nepoznato je, skriveno. Stoga ne tvrdimo ni za koga da je u Džennetu ili Vatri, već kažemo: "Ovi su grješnici o kojima govore šerijatski dokazi. Njihov slučaj prepuštamo Allahu. Ako bude htio, kaznit će ih, a ako bude htio, oprostit će im." Ovima je obećana nagrada i oprost, ali njihov slučaj je kod Allaha. Ako bude htio, upotpunit će im to i nagraditi ih tako što će im se smilovati i uvesti ih u Džennet, ili ako bude htio, kaznit će ih za ono što su radili na način koji On najbolje poznaje.

Ovo je pojašnjenje stava ehli-sunneta da oni ni za koga određenog ne tvrde da je u Džennetu ili Vatri, osim za onoga kome je to potvrdio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poput desetorice i drugih za koje se navodi da su od stanovnika Dženneta [2], ili onih za koje je potvrđeno da su od stanovnika Vatre, poput Ebu Leheba u riječima Svevišnjeg Allaha:

---

[1] Buharija (6056) u "Knjizi o ponašanju", u poglavlju "Šta je pokuđeno od prenošenja tuđih riječi"; Muslim (105-169, 170) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Pojašnjenje stroge zabranjenosti prenošenja tuđih riječi" od Huzejfe, radijallahu anhu, s riječima: "*Neće ući u Džennet onaj koji kida rodbinske veze.*" I Bilježi ga Muslim (105-168) s riječima: "*Neće ući u Džennet onaj koji prenosi tuđe riječi.*"

[2] Svjedočimo da će u Džennet ući svi oni kojima je to posvjedočio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poput desetorice obradovane Džennetom, a oni su: Ebu Bekr, Omer, Osman, Alija, Zubejr b. El-Avvam, Sa'd b. Ebi Vekkas, Abdurrahman b. 'Avf, Ebu Ubejde b. El-Džerrah, Talha b. Ubejdillah, Seid b. Zejd, i drugi mimo ove desetorice, poput Hasana i Husejna, Sabita b. Kajsa, Ukaše b. Mihsana, Abdullaha b. Selama, Ammara b. Jasira i drugih ashaba kojima je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posvjedočio Džennet.

﴿ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ ﴾

"Ući će on sigurno u vatru rasplamsalu" [1], i sličnih njemu za koje postoje tekstovi da su od stanovnika Džehennema. [2]

[1] Prijevod značenja El-Mesed, 3.

[2] Govor o Džennetu isti je kao i govor o Vatri, pa stoga nikome ne svjedočimo da će ući u Vatru osim onome kome je to posvjedočio Allah ili Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poput Ebu Leheba, Ebu Džehla, ili svjedočenja da je i njegov otac u Vatri i njegov amidža Ebu Talib i drugi. Ovo je stav ehli-sunneta vel-džemata.

Stanje grješnika na ahiretu

40. Ko sretne Allaha s velikim grijehom koji povlači za sobom ahiretsku kaznu, ako se pokaje i ne bude ustrajavao u tom grijehu, doista će Allah primiti njegovo pokajanje. On prima pokajanje Svojih robova i oprašta loša djela. [1]

41. Ko Ga sretne a nad njim je na dunjaluku već sprovedena odmazda za počinjeni grijeh, to će biti njegova otkupnina, kako se navodi u hadisima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. [2]

---

[1] Allah, subhanehu ve te'ala, rekao je:

﴿وَهُوَ ٱلَّذِى يَقْبَلُ ٱلتَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ وَيَعْفُوا۟ عَنِ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾

"On je Taj koji prima pokajanje Svojih robova i Koji oprašta loša djela." (Prijevod značenja Eš-Šura, 25.)

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Ko se pokaje prije nego što Sunce izađe sa zapada, Allah će mu primiti pokajanje.*" Muslim (2703).

Ibn Omer, radijallahu anhuma, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Doista, Svevišnji Allah prima pokajanje roba sve dok mu duša ne dođe u grlo.*" Tirmizi (3537), Ibn Madže (4253), Ahmed (2/132). Tirmizi je rekao: "Hasenun-garib." Šejh Albani, rahimehullahu te'ala, hadis je ocijenio dobrim, kako stoji u "Sahihul-Džami'a" (1903). Postoje brojni drugi dokazi koji govore da Svevišnji Allah oprašta loša djela onome ko se pokaje i očisti svoje pokajanje.

[2] Zbog hadisa Huzejme b. Sabita, radijallahu anhu, koji prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "*Ko učini grijeh pa se nad njim sprovede šerijatska kazna zbog tog grijeha, to će mu biti otkupnina – čišćenje.*" Ahmed (5/215). Ibn Hadžer, rahimehullahu te'ala, lanac prenosilaca ovoga hadisa ocijenio je dobrim u "Fethu" (1/86) i Albani u "Sahihi" (1755).

Također, zbog hadisa Ubade b. Samita, radijallahu anhu, u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "*Dajte mi prisegu da Allahu nikoga nećete smatrati ravnim, da nećete krasti i činiti nemoral..., pa ko to ispuni,*

42. Onaj koji Ga sretne ustrajavajući u grijehu koji povlači za sobom kaznu i ne pokaje se za njega, njegov slučaj je u Allaha: ako bude htio, kaznit će ga, a ako bude htio, oprostit će mu. [1]

Ahiret se prepušta Allahu Uzvišenom. Allah je obavijestio da će oprostiti kome bude htio i da će kazniti koga bude htio. To pripada samo Njemu Svevišnjem.

Ko Ga sretne a bude od sljedbenika tevhida, on zaslužuje da mu bude oprošteno. U hadisu Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, navodi se: "*Ko sretne Allaha a nikoga Mu ne bude smatrao ravnim, ući će u Džennet; a ko Ga sretne smatrajući Mu nekoga ravnim, ući će u Vatru.*" [2] Međutim, i pored toga, mi ovome ne garantujemo Džennet, niti drugom Vatru, već jednom se upućuje prijetnja, a drugom radosna vijest. Svi su oni pod Allahovim htijenjem: ako bude htio, kaznit će ih, a ako bude htio, oprostit će im. Ako bi Allah kaznio sve stanovnike nebesa

---

njegova nagrada je kod Allaha, a ko učini nešto od toga pa bude kažnjen na dunjaluku, to će mu biti otkupnina, dok, ko učini nešto od toga, pa ga Allah prekrije, njegov slučaj je kod Allaha: ako bude htio, kaznit će ga, a ako bude htio, oprostit će mu." Buharija (3892), Muslim (1709).

[1] Svevišnji Allah rekao je:

﴿ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ ﴾

"...a oprostit će manje od toga, kome bude htio." (Prijevod značenja En-Nisa', 116.)

[2] Buharija (1238) u "Knjizi o dženazi", u poglavlju "O dženazama i onome čije zadnje riječi budu la ilahe illallah" od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu. Muslim (93-152) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Ko umre ne smatrajući Allahu nikoga ravnim... " od Džabira b. Abdillaha, radijallahu anhuma. Verziju koju je spomenuo komentator jeste verzija Džabira b. Abdillaha kod imama Muslima, a ne verzija Abdullaha b. Mes'uda, kako je to spomenuo komentator.

i Zemlje, kaznio bi ih pravedno i ne bi im nanio nepravdu, a ako bi im se smilovao, Njegova milost bila bi veća od njihovih počinjenih djela, jer djela, ma kolika bila, ne mogu biti jednaka Allahovoj blagodati koju im daje, Njegovoj milosti, kako kaže Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: "*Niko od vas neće ući u Džennet svojim djelima!*" Upitali su: "Čak ni ti, Allahov Poslaniče?!" Rekao je: "*Čak ni ja, osim ako me Allah ne obaspe Svojom milošću i dobrotom.*" [1]

Potrebni smo Allahove milosti, jer naša djela su manjkava i ne mogu biti jedini razlog našeg uspjeha. Međutim, Svevišnji Allah propisao je mnogobrojno činjenje dobrih djela, zabranio je loša djela i sve to je učinio razlogom zadobijanja Njegove milosti i ulaska u Džennet, a zabranio je loša djela i odstupanja jer je to razlog Njegove srdžbe i kazne.

Ukoliko rob sretne Allaha, subhanehu ve te'ala, a nad njim je izvršena šerijatska kazna na dunjaluku, ako se pokajao za dotični grijeh, ta kazna će mu biti otkupnina. Međutim, ako bude nad njim izvršena kazna, ali to ne priznaje, nije se pokajao, ta kazna ništa mu neće koristiti, već mu je ona bila samo prijetnja da se više ne vrati istom grijehu. Dakle, izvršena šerijatska kazna bila je prijetnja njemu ili drugom potencijalnom prijestupniku.

---

[1] Buharija (6364) u "Knjizi o Rikaku", u poglavlju "Namjera i ustrajavanje u djelu"; Muslim (2816-71,76) u "Knjizi o osobinama licemjera", u poglavlju "Niko neće ući u Džennet svojim djelima" od Ebu Hurejre, radijallahu anhu.

Također, Buharija (6464) u "Knjizi o Rikaku", u poglavlju "Namjera i ustrajavanje u djelu"; Muslim (2818-78,79) u "Knjizi o osobinama licemjera", u poglavlju "Niko neće ući u Džennet svojim djelima" od Aiše, radijallahu anha.

Također, Muslim (2817) u "Knjizi o osobinama licemjera", u poglavlju "Niko neće ući u Džennet svojim djelima" od Džabira b. Abdillaha, radijallahu anhuma.

Islamski učenjaci pojasnili su da će šerijatske kazne biti iskupnina za grijehe samo pokajniku. Naprimjer, ko počini zinaluk i dođe priznavajući ga, pa kaže: "Izvršite odmazdu", kako su to učinili Ma'iz i El-Gamidijja [1], to će mu biti iskupnina. Međutim, onaj koji bude negirao počinjeni grijeh, a svjedoci svjedočili da je počinio zinaluk, pa bude kamenovan dok negira – ne kaje se – ta odmazda ga neće očistiti, već će samo spriječiti drugoga da se ne povede za njegovim postupkom. Isti slučaj je sa svim šerijatskim kaznama koje se sprovode na dunjaluku: neće biti iskupnina osim onome koji se pokaje za dotični grijeh i uljepša svoje pokajanje.

[1] Kazivanje o kamenovanju Ma'iza i Gamidijje zabilježio je Muslim (1693, 1694, 1695) od Ibn Abbasa, Ebu Seida el-Hudrija i Burejde, radijallahu anhum.

Stanje nevjernika na ahiretu

43. Onoga koji Ga sretne kao nevjernik – kaznit će ga i neće mu oprostiti.

Nevjerstvo se odnosi na poricanje Allahova rububijjeta – gospodarstva, ili pripisivanje Allahu druga u Njegovom uluhijjetu – dostojnosti obožavanja, a ponekad se odnosi i negiranje šerijata ili nekog od nužno poznatih propisa vjere, kao što kaže Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "*Između čovjeka i nevjerstva je ostavljanje namaza*"[1] i slične riječi.

Ako nevjernik umre ustrajavajući u nevjerstvu, smatrajući Allahu nekoga ravnim, negirajući poslanstvo ili Kur'an, ili poričući proživljenje i slično, propis koji se odnosi na njega u tom slučaju je vječni boravak u Vatri i kazna na drugom svijetu. Svevišnji Allah rekao je:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم مِّلْءُ ٱلْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ ٱفْتَدَىٰ بِهِۦٓ ۗ أُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُم مِّن نَّـٰصِرِينَ ﴿٩١﴾ ﴾

"Ni od jednog nevjernika koji umre kao nevjernik doista se neće primiti kao otkup ni sve blago ovog svijeta. Njih čeka patnja bolna i njima niko neće pomoći." [2]

Svevišnji Allah uvjetovao je njihovu smrt u nevjerstvu, pa je u tome dokaz da će onome ko umre kao vjernik, Allah oprostiti nevjerstvo koje je nekada počinio. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao je Ebu Talibu: "*Reci: 'La ilahe illallah', riječi*

---

[1] Muslim (82).

[2] Prijevod značenja Ali Imran, 91.

zbog kojih ću se zauzimati za tebe kod Allaha." [1] A Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا۟ وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ ﴾

"Onima koji ne vjeruju i od Allahova puta odvraćaju, pa poslije kao nevjernici umiru, Allah, zaista, neće oprostiti." [2] To je zbog toga što su oni umrli u nevjerstvu, pa kako da im oprosti kada su nevjernici?!

Allah, subhanehu ve te'ala, obavijestio je da On neće oprostiti širk općenito, u Svojim riječima:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِۦ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ ﴾

"Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostit će manje grijehe od toga, kome On hoće." [3] Ovaj ajet obuhvata širk svake vrste, i mali i veliki širk.

I rekao je Svevišnji Allah:

﴿ إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ ٱلْجَنَّةَ وَمَأْوَىٰهُ ٱلنَّارُ ﴾

"Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti."[4] Vjerovatno se ovaj ajet odnosi na veliki širk, a sve ovo je dokaz opasnosti nevjerstva i višeboštva. Allah najbolje zna.

---

[1] Buharija (3884) u hadisu El-Musejjeba, radijallahu anhu.

[2] Prijevod značenja Muhammed, 34.

[3] Prijevod značenja En-Nisa, 48.

[4] Prijevod značenja El-Maide, 72.

Kamenovanje za blud

44. Kamenovanje je obavezno svakom onome koji počini zinaluk, a već je stupio u brak, ukoliko prizna ili se nad njim uspostavi dokaz. [1]

45. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primjenjivao je propis kamenovanja, a to su prakticirale i pravedne halife. [2]

---

[1] Dokazi za kamenovanje bludnika koji je oženjen su mnogobrojni:

Od Ubade b. Es-Samita, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Uzmite od mene! Uzmite od mene! Allah vam je dao izlaz: za neoženjenog i neudatu stotinu udaraca i protjeravanje godinu dana, a za oženjenog i udatu stotinu udaraca i kamenovanje.*" Muslim (1690).

Od Osmana b. Affana, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: '*Nije dozvoljena krv muslimana osim u tri slučaja: kada čovjek počini zinaluk a oženjen je, tada se kamenuje...*'" Nesai (4068), (7/103), Ahmed u "Musnedu" (1/63). Ahmed Šakir, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Lanac prenosilaca je vjerodostojan."

I mnogi drugi vjerodostojni dokazi.

[2] Dokazi koji govore da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primjenjivao propis kamenovanja i da su, nakon njega, ovaj propis primjenjivale pravedne halife, vjerodostojni su i nalaze se u dva Sahiha i drugim hadiskim zbirkama.

Od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, prenosi se da je Omer b. El-Hattab, radijallahu anhu, rekao dok je sjedio na minberu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Doista, Allah je poslao Muhammeda sa istinom, objavio mu je Knjigu, pa je od onoga što mu je bilo objavljeno bio i ajet o kamenovanju. Mi smo ga učili, spoznali i shvatili. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kamenovao je i mi smo, nakon njega, kamenovali. Bojim se da nakon nekog vremena neko od ljudi ne kaže: 'Ne nalazimo kamenovanje u Allahovoj Knjizi!', pa da zaluta ostavljajući jedan od Allahovih propisa. Doista, kamenovanje je propisano u Allahovoj Knjizi za onoga ko počini blud

 Ovdje se misli na kamenovanje bludnika koji počini blud nakon što je stupio u šerijatski ispravan brak sa nekom ženom i imao odnos s njom. Njegovo kamenovanje potvrđeno je sunnetom i hadisi koji govore o tome su mutevatir, pa stoga onaj koji porekne kamenovanje, taj poriče poznati vjerski propis.

Ovaj propis porekli su havaridži koji kažu da postupaju samo po onome što nađu u Kur'anu, pa kažu: "U Kur'anu se ne spominje kamenovanje!" Omer, radijallahu anhu, pojasnio je da je od onoga što je objavljeno bio i ajet o kamenovanju. Rekao je: "Zapisali smo ga i učili za vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatim su riječi ajeta dokinute, a značenje (tj. propis) je ostalo."

Čvrsto vjerujemo da kamenovanje oženjenog spada u sunnet (Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, praksu). Kamenuje se sve dok ne umre, nakon što se uspostavi dokaz ili nakon što bludnik četiri puta prizna da je počinio zinaluk i ostane pri tom priznavanju sve dok se nad njim ne izvrši hadd – šerijatska kazna.

Pitanje: Zbog čega je imam Ahmed u ovoj poslanici koja govori o akidi spomenuo pitanje kamenovanja i ubijanja kradljivaca – lopova, a nije spomenuo niti govori o Allahovim imenima i svojstvima naprimjer?

Kažemo: Zadovoljio se na početku ove poslanice govorom o pridržavanju za Kitab i sunnet. To je općeniti govor i obuhvata

---

a u braku je, bio muškarac ili žena, kada se uspostavi dokaz, ili se ukaže trudnoća ili se prizna." Buharija (7323), Muslim (1691).

Od Alije, radijallahu anhu, prenosi se da je – kada je u petak kamenovao neku ženu – rekao: "Kamenovao sam je po sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." Buharija (6812). Dokazi o ovome su mnogobrojni.

govor i o Allahovim imenima i svojstvima i sličnom, pa kao da je napisao ovu poslanicu – pretpostavljam – o aktuelnim pitanjima u to vrijeme. Stoga spominje ova pitanja i pridodaje im slična, iako nisu osnovna pitanja, jer u njima su se razilazili oni koji su među ljude ubacili smutnju u njegovom (autorovom) vremenu, a i poslije njega. Zbog toga je pridavao važnost ovim pitanjima, a, uglavnom, onaj koji piše poslanicu, posvećuje u njoj veliki dio pitanjima koja su bila aktuelna u njegovom vremenu.

Omalovažavanje ashaba

46. Onaj koji omalovaži nekog od ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili ga bude mrzio zbog nekog događaja u kojem je učestvovao, ili ga bude spominjao po lošem, takav će se smatrati novotarom sve dok ne bude tražio Allahovu milost za sve ashabe i sve dok prema svim ashabima ne bude bio čistih prsa. [1]

---

[1] Brojni su dokazi koji ukazuju da su ashabi najbolji ljudi nakon Vjerovjesnika. Od tih dokaza spomenut ćemo riječi Uzvišenog Allaha:

﴿ لَقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلنَّبِيِّ وَٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ فِى سَاعَةِ ﴾

"Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama koji su ga slijedili u teškim trenucima." (Prijevod značenja Et-Tevbe, 117.)

Također, riječi Svevišnjeg Allaha:

﴿ وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلْإِيمَٰنِ وَلَا تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا
غِلًّا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾ ﴾

"I oni koji dolaze poslije njih govore: 'Gospodaru naš, oprosti nama i našoj braći koja su nas pretekla u imanu i ne dozvoli da u našim prsima bude imalo zlobe prema onima koji vjeruju! Gospodaru naš, doista si Ti Blagi i Milostivi." (Prijevod značenja El-Hašr, 10.)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "*Ne psujte moje ashabe! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada bi neko od vas podijelio kao sadaku zlata koliko je brdo Uhud, ne bi dostigao pregršt jednog od njih pa ni polovinu tog pregršta.*" Buharija (3673), Muslim (2541) od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu.

Iz ovih ajeta i hadisa spoznajemo vrijednost ashaba, radijallahu anhum, kod nas, pa nam je stoga obaveza da spominjemo njihove vrline i dobra djela, da tražimo Allahovu milost i oprost za njih, da se klonimo govora o onome što se među njima događalo i da budemo ubijeđeni u njihovu vrijednost nad nama i njihovo prednjačenje u vjeri nad nama.

Kaže: "Onaj koji omalovaži nekog od ashaba", tj. bude mu tražio manjkavosti i spominjao ga po lošem i slično, smatrat će se da je izabrao put novotarije i narušio čast ashaba, Allah bio zadovoljan sa svima njima.

Nema sumnje da su postojala pojedina pitanja među ashabima koja su bila plod njihovog idžtihada. Ta pitanja porekle su im rafidije i smatrali su ih njihovim greškama. A neka od tih pitanja bila su, uistinu, njihova dobra djela, pojedina od dobrota ove vjere, dobrota šerijata, te stoga nema sumnje da ta pitanja ukazuju na vrijednost i odlike ashaba, a ne na njihove greške. [1]

---

[1] Šejh Ibn Džibrin kaže: "Poznato je da rafidije – Allah ih prokleo – psuju ashabe, kaljaju njihovu čast i smatraju ih nevjernicima, a naročito starije ashabe poput desetorice obradovanih Džennetom, izuzev Alije, radijallahu anhum. Oni su producirali sve te izmišljotine i bljuvotine, pripisali ih ashabima, porekli njihovu vrijednost i njihove odlike, negirali su sve njihove posebnosti, optužili su ih za skrivanje jednog dijela Kur'ana i slično. Također, tome su pridodali i pretjerivanje po pitanju ehlul-bejta, čak toliko da su neke od njih i obožavali mimo Allaha, subhanehu ve te'ala.

Zbog odgovora njima i razotkrivanja njihovih potvora, sljedbenici sunneta isticali su vrijednost ashaba, njihovo prednjačenje u vjeri, i sve to su ubrajali u mu'tekad – ubjeđenje i čvrsto vjerovanje sljedbenika sunneta.

Shodno tome, mi volimo sve ashabe, tražimo Allahovo zadovoljstvo za sve njih, priznajemo svima njima vrijednost, svjedočimo im dobru vjeru, dovimo za njih istovremeno kada i za sebe, pa kažemo:

﴿رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلْإِيمَٰنِ﴾

'Gospodaru naš, oprosti nama i našoj braći koja su nas pretekla u imanu!' Prijevod značenja El-Hašr (10).

Sve to zbog njihovog imana i njihove istinitosti prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u teškim trenucima; zatim zbog njihove hidžre i ostavljanja rodnih domova, porodica i imetaka; zatim zbog njihove žrtve na Allahovom putu tako da bi sebi malo šta ostavljali; zbog njihovog

Šejhul-islam pojasnio je u "Vasitijskoj poslanici" da ono što se prenosi i pripisuje ashabima – ili je laž koja nema nikakve osnove, a koju su izmislili njihovi neprijatelji, ili je u tome ponešto dodano i izmijenjeno ispravno, a ono što se vjerodostojno prenosi od njih, oni u tome imaju opravdanje jer su bili ili mudžtehidi koji su pogodili ili mudžtehidi koji su pogriješili, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pojasnio je da mudžtehid koji pogodi ima dvije nagrade, dok mudžtehid koji pogriješi ima jednu nagradu. [1]

---

uzdizanja Allahove riječi i pomaganja Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Sve su ovo činili, a pored toga i ibadetili, noćni namaz obavljali, natjecali se u dobrim djelima, kako o svemu tome govore vjerodostojna predanja." (Opaske na djelo "Lum'atul-i'tikad", 175-176.)

[1] Zbog hadisa Amra b. El-Asa, radijallahu anhu, koji prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Kada kadija sudi pa se potrudi i pogodi, njemu pripadaju dvije nagrade, a ako se potrudi i pogriješi, pripadne mu jedna nagrada.*" Buharija (7352), Muslim (1716).

Značenje licemjerstva

47. Licemjerstvo je nevjerstvo: da ne vjeruje u Allaha i da obožava drugog pored Njega a da islam ispoljava u javnosti [1], slično licemjerima u vrijeme Allahovog Poslanika, sallalahu alejhi ve sellem. Njegove (Poslanikove) riječi: "Kod koga se nađu tri svojstva, on je licemjer" [2] – kojima se kori i grdi – navodimo ih kako su nam prenesene i ne pojašnjavamo ih.

 Licemjer je onaj koji u osnovi ispoljava islam a skriva nevjerstvo. To su oni koji kada sretnu vjernike kažu: **"Mi**

---

[1] Dokazi koji govore o licemjerima i licemjerstvu su mnogobrojni. Neke od njih spomenuo je šejh u komentaru. Od tih dokaza također su i riječi Uzvišenog:

﴿ يُخْفُونَ فِىٓ أَنفُسِهِم مَّا لَا يُبْدُونَ لَكَ ﴾

"Oni u sebi kriju ono što tebi ne pokazuju." (Prijevod značenja Ali Imran, 154.) I rekao je Svevišnji:

﴿ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾ ﴾

"Doista će licemjeri biti u najdubljim slojevima Vatre." (Prijevod značenja En-Nisa, 145.) I mnogi drugi dokazi koji pojašnjavaju da je nifak i'tikadi – licemjerstvo u ubjeđenju – ispoljavanje islama, a skrivanje nevjerstva.

[2] Buharija (33) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Znak licemjera"; Muslim (59) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Pojašnjenje osobina licemjera" od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, na način: "*Tri su znaka licemjera: kada govori – laže, kada obeća – iznevjeri, kada preuzme emanet – pronevjeri ga.*"

I bilježi Buharija (34) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Znak licemjera"; Muslim (58) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Pojašnjenje osobina licemjera" od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, na način: "*Kod koga se nađu četiri osobine, taj je čisti licemjer, dok kod koga se nađe jedna od njih, kod takvog se nalazi jedna od osobina licemjera...*" hadis. I to je licemjerstvo u djelima.

vjerujemo!", a kada se osame sa svojim predvodnicima, oni kažu: **"Mi smo s vama! Mi se s njima samo ismijavamo!"** [1] Također, licemjeri su i oni koji svojim jezicima govore ono što nije u njihovim srcima. [2] Sve ovo čine skrivajući svoja ubjeđenja i želeći da budu sigurni i od jednih i od drugih. Svevišnji Allah rekao je:

﴿ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمۡ فَإِن كَانَ لَكُمۡ فَتۡحٞ مِّنَ ٱللَّهِ قَالُوٓاْ أَلَمۡ نَكُن مَّعَكُمۡ وَإِن كَانَ لِلۡكَٰفِرِينَ
نَصِيبٞ قَالُوٓاْ أَلَمۡ نَسۡتَحۡوِذۡ عَلَيۡكُمۡ وَنَمۡنَعۡكُم مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۚ فَٱللَّهُ يَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۗ وَلَن
يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لِلۡكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ سَبِيلًا ١٤١﴾

"One koji iščekuju šta će biti s vama: Pa ako vam Allah daruje pobjedu, oni reknu: 'Zar nismo bili uz vas?' (zato nam dajte od ratnog plijena, mi smo s vama), **a ako sreća** (tj. pobjeda) **posluži nevjernike, onda govore njima: 'Zar vas nismo mogli pobijediti i zar vas nismo odbranili od vjernika?' Na Sudnjem danu Allah će vam svima presuditi! A Allah neće dati priliku nevjernicima da unište vjernike."** [3]

Oni svojom spoljašnjošću pokazuju pripadnost vjernicima, dok u svojoj nutrini pripadaju licemjerima, i ovo je osnova licemjerstva i za nju se kaže licemjersvo u ubjeđenju. A što se tiče licemjerstva u djelu, to je spomenuto u hadisu: "*Kod koga se nađu četiri svojstva, on je licemjer*", i hadisu: "*Znak licemjera su tri osobine.*" Ove osobine nazivaju se licemjerstvom u djelima, iako su, također, od znakova licemjerstva u ubjeđenju.

---

[1] Kako stoji u prijevodu značenja El-Bekare, 14.
[2] Kako stoji u prijevodu značenja El-Feth, 11.
[3] Prijevod značenja En-Nisa', 141.

Smatranje velikih grješnika nevjernicima

48. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ne vraćajte se poslije mene kao zalutali nevjernici udarajući jedni druge po vratovima"[1]; "Ukoliko se dva muslimana sukobe svojim sabljama, i ubica i ubijeni bit će u Vatri"[2]; "Psovanje muslimana je razvrat, dok je njegovo ubistvo nevjerstvo"[3];: "Ko kaže svome bratu: 'O nevjerniče!', jedan od njih je takav"[4]; "Odricanje od porijekla – iako se pouzdano zna – nevjerstvo je u Allaha."[5]

Navedene i druge slične vjerodostojno prenesene hadise, mi prihvatamo i, ukoliko ne poznajemo njihovo značenje, ne govorimo niti se raspravljamo o njima, ne pojašnjavamo

---

[1] Buharija (121) u "Knjizi o znanju", u poglavlju "Spuštanje glasa pred učenim ljudima"; Muslim (1679) u "Knjizi o kasami", u poglavlju "Stroga zabrana krvi, časti i imetaka" od Ebul-Gadija, radijallahu anhu.

[2] Buharija (31) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Ako se dvije skupine vjernika sukobe, vi ih izmirite"; Muslim (2888) u "Knjizi o smutnjama", u poglavlju "Kada se dvojica muslimana međusobno sukobe sabljama" od Ebu Bekreta, radijallahu anhu.

[3] Buharija (48) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Vjernički strah da mu ne budu poništena djela a da to on i ne osjeti"; Muslim (64) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Pojašnjenje Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: '*Psovanje muslimana je grijeh, a njegovo ubistvo je nevjerstvo*'", u hadisu Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anh.

[4] Buharija (6104) u "Knjizi adaba", u poglavlju "Ko svoga brata proglasi nevjernikom bez te'vila, on je kao što kaže"; Muslim (60) u "Knjizi o imanu", u poglavlju "Pojašnjenje imanskog stanja onoga koji kaže svome bratu: 'Nevjerniče!'", od Ibn Omera, radijallahu anhuma.

[5] Ahmed u svome "Musnedu" (2/215). Ahmed Šakir, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Lanac prenosilaca je dobar." (7019) Dobrim ga je ocijenio i Albani u "Sahihul-Džami'u" (4485).

ih osim sa onim što je došlo i ne odbijamo ih osim sa jačim od njih.

 Havaridži ovim hadisima dokazuju nevjerstvo velikih grješnika, smatrajući da veliki grijeh izvodi iz vjere i uvodi u nevjerstvo. Presuđuju velikim grješnicima da će vječno boraviti u Vatri dokazujući ovim hadisima: "*Psovanje muslimana je razvrat, a njegovo ubistvo je nevjerstvo*" [1], "*Ne vraćajte se poslije mene kao nevjernici udarajući jedni druge po vratovima*" [2], ili, također, hadisima o licemjerstvu i znakovima licemjera: "*Kod koga se nađu četiri osobine taj je čisti licemjer: kada govori – laže, kada obeća – pronevjeri, kada mu se povjeri – iznevjeri i kada raspravlja – prelazi granicu.*" [3]

Općepoznato je da ove osobine ne izvode iz islama. Tako, naprimjer, pronevjera obećanja ne izvodi iz vjere i nije čisto licemjerstvo, tj. licemjerstvo u ubjeđenju, već se smatra velikim grijehom.

Kada čovjek čuje neki od ovakvih hadisa, uporedit će ih s Kur'anom i sunnetom i reći: "Mi ih prihvatamo, ali ne kažemo da dotična djela izvode iz islama i da onaj koji ih učini više nije musliman, već njegov slučaj je kod Svevišnjeg Allaha." Sličan je i hadis: "*Čist je od islama onaj koji se odrekne porijekla iako se pouzdano utvrdi*" [4], *i* također hadis: "*Ukoliko čovjek kaže svome bratu: 'O nevjerniče!', jedan od njih je takav*". [5] Sve su ovo hadisi prijetnje.

---

[1] Prethodio je izvod hadisa.
[2] Prethodio je izvod hadisa.
[3] Prethodio je izvod hadisa.
[4] Prethodio je izvod hadisa.
[5] Prethodio je izvod hadisa.

Sljedbenici sunneta kažu: "Doista, hadisi prijetnje citiraju se po svojoj spoljašnjosti kako bi bili što djelotvorniji u odvraćanju i korenju, ali uz ubjeđenje da oni ne izvode iz vjere." Naprimjer, ne kažemo: "Ovaj je doista počinio nevjerstvo i izašao iz islama čineći ovaj grijeh", već, kažemo: "Njegovo djelo je od djela nevjerstva, a što se tiče njega, on nije nevjernik". Razlika je između djela i njegovog počinioca. Djelo biva od djela nevjernika ili djela licemjera, ali to ne obavezuje da i svaki onaj koji počini to djelo izlazi iz islama i ulazi u nevjerstvo. Naprotiv, njegov slučaj je kod Allaha, a takvog grješnika podstičemo na pokajanje i vraćanje Allahu. [1]

[1] Šejh Ibn Džibrin kaže: "Što se tiče proglašavanja nevjernikom zbog grijeha nekoga od sljedbenika Kible, tj. sljedbenika islama koji se okreću prema Kibli u svojim namazima i odlaze na hadždž kod Kabe i sl.- nije dozvoljeno proglašavanje nevjernikom zbog samog činjenja velikog grijeha. Tekstove prijetnje razumijevamo po njihovoj spoljašnjosti kako bi ukor tih grijeha bio efikasniji uz ubjeđenje da dotični grijesi ne izvode iz vjere niti bivaju razlogom vječnog boravka u Vatri. Općenito kažemo za velike grješnike da su oni vjernici manjkavog imana ili grješnici zbog svojih velikih grijeha. Oni će na ahiretu biti pod Allahovom, subhanehu ve te'ala, voljom: ako bude htio, oprostit će im, a ako bude htio, kaznit će ih shodno njihovim grijesima, a zatim će njihov završetak biti u Džennetu. Ovdje se razlikujemo od havaridža koji počinioce velikih grijeha smatraju nevjernicima pa njihovu krv i imetak smatraju dozvoljenima, i također se razlikujemo od mu'tezila koji grješnika izvode iz kruga islama i ne uvode ga u krug nevjerstva. Međutim, i havaridži i mu'tezili smatraju da će takav na ahiretu vječno će boraviti u Vatri. Oni negiraju hadise obećanja (nade) i šefa'ata – zauzimanja i sl." (Opaske na "Lum'atul-i'tikad", str. 172.)

Džennet i Vatra

49. Džennet i Vatra su već stvoreni, kako se prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: *"Ušao sam u Džennet i vidio jedan dvorac"*, *"I vidio sam Kevser"*, *"Pogledao sam u Džennet i vidio da je većina njegovih stanovnika... tako, i pogledao sam u Vatru, pa sam vidio... tako i tako"*. [1] Onaj ko bude tvrdio da oni nisu

---

[1] Ove pojedine riječi spominju se u podužem hadisu o Israu, hadisu o pomračenju Sunca i drugim hadisima:

- Hadis o Israu prenosi Ebu Zerr, radijallahu anhu, u kojem Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "*...Zatim sam ušao u Džennet, kad u njemu užad od bisera, a prašina od miska.*" Buharija (349), Muslim (163).
- Hadis o pomračenju Sunca prenosi Aiša, radijallahu anha, u kojem Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "*Sigurno sam vidio Džehennem kako sam sebe jede. Tada sam – kako ste me vidjeli – povukao se unazad. U njemu sam vidio Amra b. Luhajja koji je propisao da se puste deve kako bi se slobodno kretale zavjetujući se time svojim božanstvima.*" Buharija (1212).
- Hadis o pomračenju Sunca također prenosi Ibn Abbas, radijallahu anhuma, u kojem Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "*Uistinu, ja sam vidio Džennet*" ili "*Pokazan mi je Džennet, pa sam dotaknuo jedan grozd... I vidio sam Vatru. Takav prizor nisam vidio do danas. I vidio sam da su većina njenih stanovnika žene.*" Buharija (5197).
- Od Imrana, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Pogledao sam u Džennet pa sam vidio da su siromasi njegovi najmnogobrojniji stanovnici. I pogledao sam Vatru pa sam vidio da su njeni najmnogobrojniji stanovnici žene.*" Buharija (5198).

I drugi brojni hadisi koji potvrđuju da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Džennet i Vatru, pa stoga nema nimalo sumnje – kada ih je on, sallallahu alejhi ve sellem, vidio – u njihovo postojanje, jer kako da ih vidi ako još uvijek nisu stvoreni?! Ubjeđenje sljedbenika sunneta i džemata jeste da su Džennet i Vatra stvoreni i da sada postoje.

stvoreni, taj poriče Kur'an [1] i hadise Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, [2] i mislim da takav i ne vjeruje u Džennet i Vatru. [3]

---

[1] Od ajeta koji potvrđuju da su Džennet i Vatra stvoreni jesu i riječi Svevišnjeg Allaha o Džennetu:

﴿أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾﴾

"Pripremljen za bogobojazne vjernike." (Prijevod značenja Ali Imran, 133.)
I Njegove riječi o Vatri:

﴿أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾﴾

"Pripremljena za nevjernike." (Prijevod značenja El-Bekare, 24.)

[2] Prethodilo je spominjanje nekih hadisa koji govore na ovu temu.

[3] Šejh Ibn Džibrin kaže: "Ubijeđeni smo da je Džennet istina i da je Vatra istina. Džennet je kuća Allahove plemenitosti kojom će počastiti Svoje štićenike i prijatelje, dok je Vatra kuća Allahove kazne kojom će kazniti Svoje neprijatelje. Obje ove kuće bit će napunjene. Kur'an je prepun spominjanja Dženneta i Vatre, uživanja i kazne u njima.
Džennet i Vatra sada postoje, kao što Svevišnji Allah kaže o Džennetu:

﴿أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾﴾

'Pripremljen za bogobojazne.' Prijevod značenja Ali Imran (133). O Vatri je rekao:

﴿أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾﴾

'Pripremljena za nevjernike.' Prijevod značenja El-Bekare (24). Dakle, stvorena i pripremljena. O faraonovoj sviti rekao je:

'Vatri će se izlagati jutrom i večeri.' Prijevod značenja El-Mu'min (46). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas je da je vidio Džennet i Vatru dok je klanjao namaz za pomračenje Sunca i drugog, pa je vidio i njihove stanovnike i opisao ih je toliko da smo potpuno ubijeđeni u njihovo sadašnje postojanje.

Brojni su dokazi koji govore o vječnosti Dženneta i Vatre. Oni neće proći niti će ikada prestati ono što je u njima. Svevišnji Allah je rekao:

﴿لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢١﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾﴾

✍ Ova činjenica također se ubraja u vjerovanje u Posljednji dan – ahiret, tj. da je Džennet stvoren i da danas postoji, kao i Vatra, za razliku od filozofa, mu'tezila i njima sličnih koji kažu: "Allah će ih stvoriti na Sudnjem danu, a danas oni ne postoje." Ako su hadisi jasni, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio kako je ušao u Džennet i u njemu vidio to i to, i da mu je pokazana Vatra pa je u njoj vidio to i to – tada su ti hadisi jasan dokaz da su oni (Džennet i Vatra) stvoreni i da postoje i danas, a na Sudnjem danu bit će izvedeni i pokazani, kako Svevišnji Allah kaže:

﴿ وَأُزْلِفَتِ ٱلْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾ وَبُرِّزَتِ ٱلْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾ ﴾

"I Džennet će se čestitima približiti, a Džehennem zalutalima ukazati"[1], tj. pojavit će se i ukazati zalutalima na Sudnjem danu, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže u hadisu: "*Na Sudnjem danu doći će se sa Džehennemom.*" [2] Ovaj hadis je pojašnjenje riječi Svevišnjeg Allaha:

'...u njima će neprekidno uživati, i vječno i zauvijek će u njima boraviti.' (Prijevod značenja Et-Tevbe, 21-22). Također, Uzvišeni Allah je rekao (o nevjernicima):

﴿ يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنَ ٱلنَّارِ وَمَا هُم بِخَـٰرِجِينَ مِنْهَا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٧﴾ ﴾

'Oni žele da izađu iz Vatre, ali nikada iz nje neće izaći. Njima pripada vječna patnja.' (Prijevod značenja El-Maide, 37.)." (Opaske na "Lum'atul-i'tikad", 156-157.)

[1] Prijevod značenja Eš-Šu'ara, 90-91.

[2] Muslim (2842) u "Knjizi o Džennetu", poglavlju o velikoj vrućini džehennemske vatre, od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Toga dana doći će se sa Džehennemom, a on će imati sedamdeset hiljada povodaca i za svakim povocem bit će sedamdeset hiljada meleka koji će ga vući.*"

﴿ وَجِاْيٓءَ يَوْمَئِذِۭ بِجَهَنَّمَ ﴾

"I kad se tog Dana dođe sa Džehennemom". [1] Doći će se sa njim tako što će ga meleki vući, kako se spominje u hadisu.

[1] Prijevod značenja El-Fedžr, 23.

Dženaza se klanja svakom sljedbeniku Kible koji umre kao muvehhid

50. Dženaza-namaz klanja se svakom muvehhidu – sljedbeniku Kible, kada umre, i za njega se traži oprost. Ako bude činio neki od grijeha – mali ili veliki – neće se zbog toga ostaviti traženje oprosta za njega i neće se ostaviti dženaza-namaz, nego se njegov slučaj prepušta Svevišnjem Allahu.

Neka je svaka hvala Allahu Jedinom i neka je Njegov salavat i selam na Muhammeda i njegove sve ashabe.

✍ U hadisu se spominje: *"Klanjajte onima koji kažu: 'La ilahe illallah – nema boga osim Allaha'".*[1] Oni koji su ušli u islam i iskazali islam, oni su muslimani – sljedbenici tevhida. Zato klanjamo dženazu svima od njih koji umru, pa makar i znali da su imali kod sebe grijeha koji nisu nevjerstvo, tj. grijeha koji izvode iz vjere poput ustrajnog neklanjanja namaza i poput nifaka. Svevišnji Allah je rekao za licemjere:

﴿ وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ ﴾

"I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obavljati, niti sahrani njegovoj prisustvovati." [2] Ovo su, nedvojbeno, licemjeri čije je licemjerstvo postalo jasno i poznato.

---

[1] Spomenuo ga je Hejsemi u "Medžme'iz-zeva'id" (2/67), Taberani u "Kebiru" (12/447), Mutteki el-Hind u "Kenzul-'umalu" (42264), a vjerodostojnim ga je ocijenio Albani u "Irvaul-galilu" (2/305, 3/177).

[2] Prijevod značenja Et-Tevbe, 84.

Ashabi ne bi klanjali dženazu onome u koga su sumnjali sve dok mu ne bi klanjao i Huzejfe, radijallahu anhu – kome je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo imena pojedinih licemjera. Što se tiče ostalih muslimana, makar pri njima bilo i grijeha, a dobrih djela im nedostajalo, njima se klanja dženaza i njihov slučaj se prepušta Svevišnjem Allahu, a mi smatramo da ih njihovi grijesi nisu izveli iz islama.

Nema nimalo sumnje u to da je grješnik potreban naše dove, jer je on taj koji je zapao u grijeh pa je i potreban da se dovi za njega, da mu se klanja dženaza i da se traži milosti za njega ne bi li mu Allah, subhanehu ve te'ala, i oprostio.

Što se tiče novotara, njima nije dozvoljeno klanjati dženazu. Ovdje mislim na one čija ih novotarija izvodi iz vjere, stoga onima koji čine novotarije koje ih izvode iz vjere, nije dozvoljeno klanjati dženazu.

Naši prethodnici su one koji su pozivali u takve novotarije, poput džehmijja i njima sličnih, smatrali nevjernicima. Također, rafidije su nevjernici bez sumnje. U to smo ubijeđeni! Jer, oni omalovažavaju Kur'an i sunnet, omalovažavaju ashabe, pa se i njima (rafidijama) ne klanja dženaza jer čine djela koja su ih izvela iz vjere, a da i ne spominjemo širk koji čine, kako dozivaju ehlul-bejt u tegobama, određenim prilikama i sl. Mušrik, onaj kod kojeg se vidi širk, svejedno bio on onaj koji obožava kabure ili bio sufija, on se više ne smatra muslimanom, muvehhidom, i njemu se ne klanja dženaza.

Spominje se da imam pojedinim grješnicima ne klanja dženazu iz ukora prema njihovim djelima. Shodno tome, imam radi ukora neće klanjati dženazu onome koji je izvršio samoubistvo, niti onome koji ukrade nešto od ratnog plijena, ali će dozvoliti drugima da mu oni klanjaju dženazu, pa čak i ako se dotični ubio i učinio nešto slično tome. Takvi su

muslimani i to nijednog od njih ne izvodi iz islama.

Ovo je kraj komentara koji sam održao u kraćem periodu. Allah najbolje zna. Neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i ashabe.

Sadržaj

Ovo je poslanica imama Ahmeda, rahimehullahu te'ala, koja govori o akaidskim pitanjima i pojedinim drugim pitanjima. Imam Ahmed napisao je ovu poslanicu u savjetodavnoj formi koju je prakticirao i tokom izlaganja na svojim predavanjima, ali i prilikom obraćanja pojedincima koje je želio posavjetovati.

Prokomentarisao sam je umjerenim komentarom na svojim predavanjima i jednom školskom semestru, pojašnjavajući značenje i spominjući dokaze koji govore u prilog spomenutih savjeta u ovoj poslanici. Ispravio sam pojedine izraze, a ostavio većinu i pored potrebe kako ne bi došlo do velikih izmjena.

Proširenost ove poslanice i drugih poslanica sličnog značenja govori o brizi ashaba, radijallahu anhum, i ispravnih prethodnika nakon njih, o vjerskim pitanjima. Znanje koje su nosili sa sobom dostavljali su novim generacijama, svojim sinovima i drugim učenicima. Pojašnjavali su Put spasa, upozoravali na novine u vjeri i nepravilnosti koje su se pojavile i počele nazirati, a zatim se nakon toga čvrsto uvriježile pa se mnogima laž predstavljala istinom usljed čega su pojedinci pali pred spletkama i zabludama, kao što to čine novotari i kratkovidni, tvrdeći da je istina na njihovoj strani.

I pored toga, ispravni prethodnici zalagali su se na pojašnjavanju sunneta i istine onome ko to želi. Stoga savjetujem čitanje knjiga i savjeta naših ispravnih prethodnika i kročenje njihovim pravcem. A Allah je Taj koji održava čovjeka na ispravnom. Neka je salavat i selam na Muhammeda, njegovu porodicu i ashabe.

Abdullah b. Abdurrahman el-Džibrin